

Kvalitetna otroška periodika še — ali nič več?

Po sledovih skrajšane sobote

ALI JE RES NEIZVEDLJIVO?

Pogovori na temo skrajševanja sobotnega pouka so vse bolj vredni pozornosti: o njih razpravljajo pedagogi, učenci, starši. Vse bolj aktualni postajajo — posebno ker je na Slovenskem že kar precej šol, ki se trudijo prilagoditi sobotni urnik potrebam in željam staršev, hkrati pa ohraniti ali celo izboljšati raven vzgojno-izobraževalnega dela.

Medtem ko so izdelani programi za skrajšani delovni teden za gospodarske organizacije že kar odlično spričevalo, pa je za vzgojno-izobraževalne ustanove kakršno koli spreminjanje urnika z namenom skrajševanja sobotnega pouka še vedno tabu:

— kljub vprašljivi pedagoški vrednosti sobotnih, predvsem popoldanskih ur;

— kljub dognanem o preobremenjenosti učencev in dijakov na vseh šolah;

— kljub pripombam o prezahtevnosti in prenatrpanosti učnih programov, ki še danes kličejo po izbiri najnujnejšega;

— kljub ugotovitvam, da ne deluje že zdavnaj niso več prosti dnevi za učence in dijake in

— kljub vse pogostejšim željam in zahtevam staršev, da naj

bi šole poskusile prilagoditi sobotni urnik njihovemu prostemu času.

Veliko je razpravljanja in nasprotujočih si mnenj o tem — argumentov, ki govorijo za in proti. Sprememba, ki bo nedvomno potrebna (ki pa bo terjala še veliko poglobljanja) in ki navsezadnje morda tudi v sedanjih razmerah ni tako zelo nemogoča, da bi morali kratko malo kar prepovedati že sam poskus, prizadevanje...

Nekatere šole — imenujmo jih kar zelo življenjske — so kljub težavam in načelnim prepovedim vendarle poskušale skrajševati sobotni pouk, eni od njih pa je celo uspelo povsem sprostiti sobotni urnik.

Poglejmo prvo, ki se je poskusila v tej nedvomno odgovorni potezi: Gradbena tehniška srednja šola v Ljubljani je letos privikar skrajšala pouk na 5 učnih dni tedensko. V pogovoru z ravnateljem GTS Štefanom Hočvarjem, dipl. inž., in nekaterimi profesorji smo zvedeli, da so uvedli prvo soboto postopoma, po prvotnem skrajšanju sobotnih ur tako, da sta imeli obe izmenjivki v soboto dopoldan.

Strokovna šola, kakršna je gradbena tehniška, ima nedvomno svoje specifičnosti: poleg 42-urnega pouka tedensko, vrste strokovnih in splošnoizobraževalnih predmetov, čaka dijake še izdelovanje programov, grafično delo. Njihove počitnice so vezane na enomesečno prakso.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

Na šoli so iz leta v leto opazili pri dijakih večjo izčrpanost, vedno več je bilo tudi izostankov od rednega pouka, posebno pogostejši pa so bili »plavi« ponedeljki. Na sestankih so predstavniki mladinske organizacije izrekli mnenje, da tako ni mogoče več naprej. Izhod je bilo treba najti.

strokovnost. Večji poudarek kot doslej so dali splošnoizobraževalnim predmetom, medtem ko so iz ostalih izločili vse nepotrebno.

Dijaki GTS imajo sedaj po 7 ur pouka na dan; prav toliko so jih imeli prej — posebej, v izvenšolskem času, pa imajo zdaj telovadbo in predvojaško vzgojo.

Poskus, ki je preživel letošnje polletje, je pokazal uspeh že ob prvi redovalni konferenci (precej manj nezadostnih), ob polletju pa so zaznamovali naslednje rezultate: čeprav so letos sprejeli dijake brez sprejemnih izpitov, jih je izdelalo ob polletju 46,3 %, lani pa 40,2 %. Zmanjšala se je tudi odsotnost dijakov od 3,8 odstotka na 1,3 %, neopravičenih izostankov ni več.

Kako izkoristijo dijaki prvo soboto? — Pravzaprav je »prva sobota« napačno ime — so me popravili. — Sobota je namreč čas za grafiko, za risanje programov. Profesorji so zaposleni s pregledovanjem elaboratov in šolskih nalog, lahko pa se tudi strokovno izpopolnjujejo.

Letos so zabeležili na GTS precej zanimivih ugotovitev. Z novim urnikom so se posebej zadovoljni starši dijakov — tisti iz Ljubljane in oni, ki imajo doma »vozače«. Dijaki lahko že ob petkih zapuste internat in tako preživijo dva dni doma, pri svojcih.

Za ilustracijo samo izjavi dijaka tretjega letnika (mnenje njegovih sošolcev je podobno): — Menim, da ima uvedba prostih sobot predvsem dve bistveni prednosti: možnost pridobivanja vsesplošnega znanja na drugih področjih in možnost še večje angažiranosti v svoji stroki, kar omogoči dijaku, da se vsaj dan ali dva sprosti šolske živčne napetosti. Dijaki so zaživel poletjskega življenja še izvenšolsko. Mislim, da je vodstvo naše šole napravilo velik, progresiven korak in s tem olajšalo dijakom pot do njihovega cilja, za kar smo mu dijaki hvaležni.

SKRAJŠANA IN PRIKRAJŠANA SOBOTA

Sobotni urnik je, želela prilagoditi utripu današnjih dni tudi poljanska gimnazija v Ljubljani. Sobotni pouk so skrajšali na tri ure za vsako izmeno tako, da je prva izmena končala pouk ob 11. uri, druga pa okrog 14. ure. Skrajšali so pravzaprav sobotni popoldanski pouk tako, da so dve uri manj zahtevnih predmetov prenesli na dva dni v tednu. Ta poskus pa je lahko živel eno samo konferenco. Ne zato, ker bi pokazal nerazveseljive rezultate, temveč preprosto zaradi

— prepovedi, z utemeljitvijo, da je stvar nepedagoška.

Direktor poljanske gimnazije Franček Bohanec je povedal o tem: — Vsem, ki delamo v šolah, je že dalj časa jasno, da so sobotne popoldanske ure pedagoško brez vrednosti. Ne glede na to, koliko družin ima prosto so-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DEKLARACIJE IN DEJSTVA

Takole beremo v prvem členu osnutka zakona (katerega po vrsti, je težko reči točno — enega zadnjih pač) o financiranju izobraževanja in vzgoje:

»ZA NADALJNI RAZVOJ družbeno-ekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja na temeljih samoupravljanja in ZA NAPREDEK DEJAVNOSTI na tem področju določa ta zakon, kako se zagotavlja finančna sredstva za dejavnosti in STABILEN RAZVOJ materialne osnove izobraževanja, kako se ta sredstva upravlja in kako se dejavnosti USKLAJUJEJO z drugimi področji družbenega dela.«

Nekatere besedne zveze v tem dolgem, nekoliko nepreciznem stavku velja podčrtati, da bi jasneje dojel, kaj je pravzaprav mislil tisti, ki je ta stavek oblikoval: »nadaljnji razvoj« — »napredek« — »stabilen razvoj«... Navajeni smo poslušati in brati take in podobne stavke (pravimo jim tudi fraze ali deklaracije), tako da nas dostikrat niti ne motijo — ne povejo nam pa tudi ničesar. Toda mnenja smo, da je prišel čas, ko je potrebno stvari jasneje, določneje imenovati s praviimi izrazi in opustiti prazno besedičenje.

Ob gornje izraze (podobnih vsebujejo osnutki predlogov zakonov obilo) bi radi postavili nekaj dejstev, nekaj števil, ki bodo pojasnile, kako je pravzaprav s tem »razvojem« in »napredkom«.

Da se šolstvo ne razvija v skladu z našim družbenim načrtom, dokazuje podatek, da je padel odstotek udeležbe šolstva v narodnem dohodku v l. 1964 na 4,3 % (od 4,7 % v l. 1965), čeprav bi po predvidevanjih družbenega načrta moral porasti na 4,8 %. Osebnih dohodkov in prosveti so lani za 11 % zaostali za osebnimi dohodki zaposlenih v drugih službah. (Podatki zavoda za statistiko.)

Realna predvidevanja za letošnje leto zagotavljajo še nadaljnji padec udeležbe šolstva v narodnem dohodku. Gotovo je, da ne bo mogoče izenačiti — ali vsaj odpraviti, najbolj bolečih razlik v standardu osnovnega šolstva v posameznih občinah, marveč se bodo te razlike še povečale.

Za leto 1967 je predvideno le 9 % povečanje sredstev za te dejavnosti glede na lansko leto — če bo uspelo zbrati znatna sredstva, ki jih je doslej dajalo za šolstvo gospodarstvo. (Medtem je Hrvatska postavila v republiškem proračunu za šolstvo 22,3 % povečanje, Bosna in Hercegovina 22,9 % in Srbija 21 %.) To pa pomeni spet nadaljnji — in glede na nizko lansko udeležbo šolstva v našem proračunu zelo znatni zaostanek za splošnim družbenim razvojem.

Samo teh nekaj podatkov in števil dovolj nazorno dokazuje, kaj bo ostalo od lepih besed, če se ne bo v osnovi spremenil odnos do vzgoje in izobraževanja, če se bodo v občinskih proračunih postavke teh dejavnosti še kar naprej zniževale in bomo financirali dejavnosti, kot so nogometna in druga športna društva in podobno, zapostavljali pa potrebe vzgojnih in izobraževalnih zavodov. Vprašujemo se, kje je tisto novo vrednote, nje izobraževalnih in vzgojnih dejavnosti, ki ga v obliki potreb po »široko izobraženih kadrih« in strokovnjakih obešamo tako radi na veliki zvon?

»Zakaj mora prav šolstvo plačevati sorazmerno najvišjo ceno za napake naše gospodarske politike v preteklosti?« so se vpraševali člani predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS na svoji seji 28. 2. 1967.

Res, zakaj? dh

Podoba je iz zadnje — 6. številke revije Pionir, ki je vedno zelo bogata, privlačno slikovno opremljena in tehnično zgledno urejevana

KAJ PA PISMENOST?

Široka, a nesistematična izobraževalna akcija

Teorija gospodarskega razvoja uči, da je za nerazvite dežele značilno dvojje osnovnih značilnosti: to so dežele z nerazvitimi prirodnimi viri in istočasno tudi dežele s tehnično zaostalim prebivalstvom. Nerazviti prirodnimi viri ne dajejo dovolj dohodka za vse prebivalstvo in omogočajo tudi zelo nizko akumulacijo, s katero bi bilo mogoče bolj razviti prirodne vire. Zato se usmerja takšno gospodarstvo pretežno v primarno proizvodnjo, v tisto, ki se omejuje na pridobivanje kmetijskih, gozdnih in rudninskih surovinskih izdelkov. To daje zopet nizko akumulacijo in ne omogoča dovolj hitrega nadaljnega razvoja.

Tak položaj in razvoj ima za posledico tako imenovani demografski debelans, glede na razvitost prirodnih virov obstaja

RAZPISI PROSTIH DELOVNIH MEST

Sporočamo šolam in drugim vzgojno-izobraževalnim zavodom, da bomo objavili redne razpise prostih delovnih mest v aprilu mesecu. Razpise pošljite SE TA MESEC na naslov uprave »Prosvetnega delavca«.

namreč hiperpopulacija, odvečno, ali lepše rečeno, presežno prebivalstvo, ki se ne more zaposliti, ali pa se zaposli le delno. Opraviiti imamo s prikrito brezposelnostjo in nizko delovno učinkovitostjo zaposlenih, ker jih je preveč za dani obseg poslov.

Tega smo se zavedali in z ostro in jasno postavljenim programom industrializacije z delno uporabo sredstev iz tuje akumulacije precej razvili svoje prirodne vire. Četudi nam to še ni uspelo vedno in povsod, smo vendar dosegli marsikaj in smo na videz na dobri poti, da dosežemo še več. Videz je ugoden, saj smo prišli do prepričanja (razvitega povsem logično in dialektično, torej pravilno), da naš sistem vsebuje vse elemente, potrebne za uspešen nadaljnji gospodarski razvoj: družbeno lastništvo nad produkcijskimi sredstvi, delavsko (samo)upravljanje in plansko-tržno gospodarstvo. Prvi od teh treh elementov odstranjuje anarhičnost, ki izvira iz privatne lastnine, drugi naj delavce kot proizvajalce zainteresira kot podjetnike za čimboljše poslovanje njihovih podjetij, tretji pa naj z znanstvenim spoznavanjem delovanja ekonomskih zakonov kot objektivne nujnosti in na taki osnovi postavljenih planskih ciljev kot naših želja za prihodnost, dosega kar se da skladen in hiter razvoj našega gospodarstva, pri

tem pa naj konkretne odnose med posameznimi poslovnimi enotami, potrebniki in proizvajalci v podrobnostih ureja trg.

To je vse lepo zamiljeno, pravilno logično in dialektično razvito, a vendar imamo v praksi dovolj težav. Jasno je, da si ne moremo zamišljati gospodarskega in družbenega življenja brez težav, saj le-te izvirajo iz vedno večjih potreb in vedno premajhnih možnosti za njihovo zadovoljevanje. Poleg teh zakonitih težav imamo težave še sami s seboj — z gospodarskimi in drugimi odločitvami, postavljenimi na napačnih osnovah. Te so mnogo bolj pomembne od prvih, ne po svojem obsegu, ampak zato, ker jih je mogoče odstraniti, vendar samo — z dovolj znanja.

Tako smo prišli do problema v naslovu. Vseposod beremo, kako ne moremo spraviti premalo izsolanih ljudi z odgovornih mest, kamor bi spadali s šolskim znanjem bolj pokrovani in zaradi tega bolj gibčni, za novosti bolj dovzetni in manj togi, po razgledanosti manj ozki ljudje. To nam ne uspeva, vsaj ne dovolj dobro, ker gre za izkustveno usposobljene ljudi, ki lahko še za silo dovolj dobro delajo, če mislijo zanje drugi.

Vidimo pa pri tem le strokovni vrh, ljudi na ključnih delovnih mestih. To, kar sem pravkar rekel, sicer ni čisto povsem res, ker vidimo in beremo tudi podatke o prav neverjetno visoki nepismenosti v Jugoslaviji. Vendar pa trdim, da vidimo le ljudi na ključnih strokovnih delovnih mestih, ker o njihovi izobraženosti vsaj govorimo, če še ne ukrepamo. To pa je le en vidik našega sistema, le vidik strokovnih služb, ki opravljajo v podjetju posle vodenja proizvodnega procesa (tehnična in splošna služba), posle stika z drugimi organizacijami (komercialna) ter zbiranja in obdelovanja podatkov o gospodarstvu (knjigovodstvo).

Kako pa z naročnino? V prejšnji številki »Prosvetnega delavca« smo na drugi strani v debelem tisku objavili opozorilo »Našim naročnikom«, naj se že vendar spomnijo in poravnajo naročnino za naš list. Zalostno je, da jih mora uprava lista toliko terjati in se dopisovati z njimi, ko je vendar dolžnost vsakogar, ki je naročen na list, da ga tudi plača...

Naročnina je še vedno enaka: 10 N-din za posameznike in 20 N-din za zavode. Torej — vaš devizni račun bo ostal nedotaknjen, ker je naročnina tudi za »Prosvetnega delavca« plačljiva še naprej v dinarjih (kot pravi Pavliha)...

nih osnovah. Te so mnogo bolj pomembne od prvih, ne po svojem obsegu, ampak zato, ker jih je mogoče odstraniti, vendar samo — z dovolj znanja.

Tako smo prišli do problema v naslovu. Vseposod beremo, kako ne moremo spraviti premalo izsolanih ljudi z odgovornih mest, kamor bi spadali s šolskim znanjem bolj pokrovani in zaradi tega bolj gibčni, za novosti bolj dovzetni in manj togi, po razgledanosti manj ozki ljudje. To nam ne uspeva, vsaj ne dovolj dobro, ker gre za izkustveno usposobljene ljudi, ki lahko še za silo dovolj dobro delajo, če mislijo zanje drugi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob zakonu o srednjem šolstvu

Zbiranje dokumentacije glasbenih šol

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo prezentira nov »Predlog« zakona o srednjem šolstvu, ki beleži letnico 1967 (6. januar). Upajmo, da je s tem eskalacija predlogov končana in da bo zakon sprejet v tem letu.

Predlog uzakoni nove nazive šol: poklicne, tehniške (3. člen) ter s tem, da ne omenja mojstrskih in delovodskih, jih po mojem prepričanju pravilno postavlja v zgodovino s preživeliimi izobraževalnimi institucijami. Dolžnost poklicnih šol je, da razširjajo izobrazbo in znanje, potrebno za opravljanje dela v poklicih, pri katerih je pomembno zlasti praktično znanje (4. člen). Absolventi teh šol bodo nedvomno najštevilnejši v organih samoupravljanja — v delavskih svetih in upravnih odborih delovnih organizacij. Prav bi bilo, da ne bi bili samo najštevilnejši, pač pa tudi najpomembnejši. Zato bi bilo nujno, da poklicne šole svoje učence tudi seznanijo z delovnimi procesi in z organizacijo

je enota. Iz tega pa še vprašanje, ali je ta enota — šola ali pa je šola enota nečesa, in kako lahko živi ter posluje brez statuta, brez organov samouprave, brez splošnih aktov itd., t. j. kako ta enota te organizacije opravlja svojo dejavnost posebnega družbenega pomena (12. člen).

Zakon naj to obkrožnost predloga osvetli in pomembnost šol precizira skladno ali pa izven vzgojnega smotra družbe (2. člen). Nerodno je, da republiški sekretar določi šolski koledar (15. člen), predpiše določbe o organizaciji in izvajanju izobraževanja odraslih (21. člen), predpiše določbe o ocenjevanju (25. člen) in potrjuje učbenike (26. člen), določi vsebino in obliko spričeval ter evidenčnih knjig (57. člen), saj bi bilo bolje, da vsa našeta dela opravi sekretariat.

Težka se mi zdijo razmejitve med osnovami predmetnikov in učnih načrtov, ki naj jih predpiše pedagoški svet SRS (17. člen) in med predmetnikom in učnim načrtom, ki ga določi učiteljski zbor izobraževalne institucije. Učitelji gimnazije pa so po zakonu nesposobni, da opravijo to delo.

Nedvomno je praktični pouk sestavni del vzgojno-izobraževalnega dela, toda ne samo v poklicnih in tehniških (19. člen), temveč v vseh srednjih šolah. Glede na specifičnost šol je fond ur nujno različen in praktičen pouk različnih kvalit. Na gimnazijah je ta pouk fakultativen (20. člen) in s tem na najboljši poti, da bo zamrl.

Pod vplivom mnenja nekaterih strokovnjakov, ki zastopajo stališče, da je popravi izpit iz praktičnega pouka brezmisljen, zakon zelo nejasno odvzame učencem pravico do popravnega učenca (22. člen). Stališče omenjenih strokovnjakov temelji na sedanjem, marsikje povsem neurejenem načinu poučevanja. Praktični pouk je enakovreden (če je v predmetniku) s poukom ostalih predmetov. Fond ur predmetov je različen. Rezultat učenčevega napredovanja se odraža v znanju, navajenosti in ročnosti ne samo pri praktičnem pouku, temveč tudi v nizu drugih obveznih predmetov. Zakon ne sme enega predmeta postaviti v izjemno položaj in mora učencem dovoliti prosto izbiro med predmeti, ki jih želijo utrjevati med letnimi počitnicami. Ni strokovnjaka, ki bi mogel predvideti, da negativno ocenjen učenec iz praktičnega pouka ne bo zadovoljil na popravnem izpitu. Če pa je to le kazni, bi bilo ustreznejše, da ima tak izjemen položaj — slovesčina.

Vprašanje učnih pogodb je zgodovina (27. člen) skupno z nazivom vajenci, njih nagrajevanje itd. Ta zgodovina je — žal — še vedno prisotna. S črtnjenjem tretjega odstavka tega člena bo zakon skrajšal dobo agonije, v nasprotnem primeru bo po zakon podaljšal, kar naj mu ne bi bil namen.

Vsa naša zakonodaja je disciplinske ukrepe nadomestila z vzgojnimi. Tega ni storil le Predlog zakona o srednjem šolstvu, t. j. o vzgojnih institucijah (34. člen), saj predvideva, da bo republiški sekretar za prosveto in kulturo izdal predpis o disciplinskih ukrepih. Prav bi bilo, da tega ne bi storil.

Nagel razvoj višjega in visokošolskega študija zagotavlja, da je drugi stavek drugega odstavka 37. člena brezpredmeten, saj imamo za vse smeri izobrazbe v tehniških šolah tudi ustrezno ali vsaj podobno smer na višjih šolah. Zato naj imajo vsi učitelji in tudi učitelji praktičnega in laboratorijskega pouka dolžnost, da si pridobijo vsaj izobrazbo prve stopnje visokošolskega študija.

Ce zakon dovoljuje, da ima učitelj isto izobrazbo, ki jo daje šola, na kateri poučuje, t. j., da je pred svojimi učenci le za pet let dela na delovnem mestu, se prizadeva učitelji prav gotovo ne bodo trudili, da bi svoje obzorje širili. Delavce na delovnem mestu učitelja in vzgojitelja v srednjih šolah bi moral zakon prisiliti, da z dvigom izobrazbe in kulture pomagajo šoli k uresničevanju vzgojnega smotra (2. člen).

Izjeme naj zakon obravnava v prehodnih in končnih določbah, zlasti za učitelje, ki imajo več kot 20 let prakse v šolstvu, a nimajo z zakonom določenimi oziroma zahtevane izobrazbe. Za vse delavce je delovna obveznost 42 ur tedensko (44. člen). Učna obveznost pa je različna za učitelje teoretičnega pouka t. j. 22 in za učitelje praktičnega pouka t. j. 28 ur tedensko (45. člen). Ni jasno, zakaj zakon loči učitelje, saj so le predmeti različni. Morda je vzrok le v tradiciji, morda pa je vzrok za takšno stališče v težavnosti učno-vzgojnega dela. Če razpravljamo o težavnosti, moramo konfrontirati težavnost pri podajanju jezika, zgodovine, risanja, telovadbe, praktičnega pouka itd. Ni meje, ki opravičuje šesturno razliko v učni obveznosti; in če meja obstaja, zakaj ne bi bila točneje precizirana in detajlirana npr. na 20, 22, 24, 26 itd. med različnimi predmeti različnih težavnostnih stopenj? Nove metode poučevanja brišejo razliko med predmeti, razliko med umskim in fizičnim delom. Zakon naj bo tudi v tem oziru sodoben ali vsaj logičen.

Ni prav, da se zakon opredeli za določila, za katera je povsem jasno, da jih šole ne bodo mogle izvajati. Zato določila o delovni obveznosti povsem zadoščajo, vse ostalo pa je področje notranje organizacije dela izobraževalnih ustanov, saj so dolžne določiti učno obveznost s svojimi notranjimi akti skladno s specifičnostmi svojega poslovanja. V to področje spadajo tudi smernice 47. člena, ki ne bodo mogle nikoli zajeti vse problematike življenja in dela teh institucij. To problematiko lahko uspešno rešujejo le notranji akti šol, glede na imperativ dela in specifičnost poslovanja.

Povsem pravilno (51. člen) ugotovi republiški sekretariat z določbo, da šola sme začeti delo, zato ni potrebno, da sekretar odloči (52. člen), da mora šola začasnó prenehati z delom. Če šola ne dela več kot 3 leta (54. člen), ali če ni več potrebe za njeno dejavnost, učno-vzgojni zavod preneha. Zakon ne omenja, kako se opravi to prenehanje, ne omenja republiškega organa, ki naj bo prisoten le pri rojstvu in indiferenten pri smrti.

Temeljni zakon o zavodih (Ur. l. SFRJ, št. 5-33/65) za to zvrst zavodov ni predčen. 106. člen

predvideva, da izda akt o prenehanju skupščina občine, v kateri ima zavod sedež, razen če ni predpisano, da izda ta akt o prenehanju kakšen drug organ. Dobro bi bilo, da ga zakon o šolstvu precizira.

Isti člen temeljnega zakona o zavodih tudi predvideva, da akta o prenehanju ni mogoče izdati, če še naprej traja potreba po dejavnosti, s katero se zavod ukvarja. Ker so šole zavodi, ki so dolžni, da zagotovijo družbeni skupnosti delavce z različno strokovno izobrazbo, ki ustreza sedanjim in perspektivnim potrebam (2. člen), mora o potrebi po tej dejavnosti razpravljati telo, ki ima ustrezno legitimacijo. To telo naj zakon določi. To telo ne more biti samo ustanovitelj (slovenska občina ali delovna organizacija), ki morda pod vplivom trenutnih mutacij ali reformnih krčev meni, da ni več potrebe po dejavnosti šole.

Delovna organizacija po 104. členu ugotovi, da ni več potrebe po dejavnosti šole, ki jo je ustanovila in o tem izda sklep najvišji organ, t. j. delavski svet te organizacije (53. člen), ne oziroma na njeno dejavnost in naloge (53. člen drugi odstavek) in ne glede na mnenje delovne skupnosti izobraževalne ustanove, organov in organizacij, ki so zainteresirane za delo zavoda (107. člen). Ni dvoma, da je tak sklep nezakonit, toda možen in je zato lahko neprijeten — ne le za eno obstoječo izobraževalno institucijo ali več, temveč tudi krivico za mladino in družbo ter usoden za samo delovno organizacijo, ki iz kratkovidnosti, neurejenosti kadrovske službe, ali iz drugih vzrokov zavira delo prav na področju, kjer je to delo najbolj potrebno.

D. Kraigher

KAJ PA PISMENOST?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Drug bistveni vidik našega sistema pa so organi, ki na osnovi predlogov teh strokovnih služb sprejemajo odločitve, upravljajo, torej — (samoupravni organi. Neposredni proizvajalci sami odločajo, kajti oni so (seveda kolektivno, v merilu vse družbe gledano) lastniki proizvodnih sredstev in torej njim pripada pravica do odločanja o uporabi teh proizvodnih sredstev in izdelkov. In bolj ko je gospodarstvo razvito, bolj je zapleteno, večje morajo biti iz tehnoloških in organizacijskih razlogov poslovne enote, ki jih imenujemo delovne (širši pojem) oziroma gospodarske (ožji pojem) organizacije. In čim večje so te organizacije, bolj mora biti (samoupravljanje decentralizirano, da bi res in ne le na papirju sprejemali odločitve neposredni proizvajalci.

Toda, kdor hoče odločati, mora nekaj vedeti, znati, mora vsaj v redu razumeti, za kaj gre; sicer bo ali samo kimal v pohlevnem zaupanju do strokovnih služb in torej v resnici sploh ne bo upravljal, ali pa se bo odločal pod več ali manj demagoškim vplivom skupin ali posameznikov iz svoje okolice in praznega zaupanja svoje nesposobnosti do njih, ki imajo morda prav, morda pa tudi ne; vendar tega ne bo sposoben preveriti, pretehtati in torej zopet ne bo v resnici upravljal, ampak le kimal.

To je gotovo točno, tako kot je točno, naj sprejemajo odločitve neposredni proizvajalci in kot je po znanih podatkih točno, da je med Jugoslavlani za dobre tri milijone nepismenih. Kvalificirano odločati pa morejo le tisti, ki so precej več kot pismeni, ki so vsaj razgledani, če že ne kolikor toliko strokovno izobraženi. Te ugotovitve si ne lastim kot izvirno, ampak želim le ponovno opozoriti nanjo, ker je izredno pomembna za naš nadaljnji gospodarski razvoj.

Kajti, tako kot je vse to točno, je najbrž točno tudi to, da so podatki o nepismenosti znani vsaj že dve leti, pa še vendar nismo nikjer zasledili niti drobne vesti o kakšni sistematični akciji za opismenjevanje, za pridobivanje osnovne pismenosti in za njeno nadaljevanje v osnovno izobrazbo, nadaljevanje potem v osnovno razgledanost, kajti šele od tod pelje pot do kolikor toliko razvite sposobnosti, da vsaj sleđi (samoupravni razpravi in zmores vsaj prebrati tako imenovane materiale za sejo.

Kaj je torej za našo pismenostjo? To je pomembno vprašanje, še posebej pomembno za nas, ki smo po nameni in silnicah razvoja in po družbenih odnosih napredna socialistična država. Socializem pomeni višjo stopnjo go-

spodarskega razvoja, gospodarski razvoj pa pomeni razen višjega stvarnega narodnega izdelka in dohodka tudi višjo strokovno usposobljenost in višjo raven znanja, razgledanosti, vzgojenosti, kulturnosti. Ne le pomeni — predvsem vse to zahteva, kajti brez znanja, vsaj osnovnega znanja, ne moremo ničesar delati, še manj opraviti, še manj ustvariti, skratka ne moremo se dalje razvijati, najbrž pa ne moremo ostati niti na že doseženi ravni in že doseženem mestu v svetu. Zakaj ne? Preprosto zato, ker smo pre malo usposobljeni, da bi lahko dobro upravljali in se nam prav lahko zgodi, da bomo upravljali tako, da si bomo pojedli ali pretopili v avtomobile in druge materialne rezultate razdeljenega dohodka še stroje, s katerimi si pridujemo vsakdanji kruh.

To, kar trdim, se mi ne zdi prav nič prenapeto, prav nič pesimistično, brez prav kmalu in sistematično zastavljene široke akcije za opismenjevanje in za nadaljnje izobraževanje pismenih ter za širjenje razgledanosti v osnovi izobraženih, skratka brez akcije za to, da odpravimo nepismenost med izdelovalci in predelovalci in proizvajalci, skratka med vsemi proizvajalci; brez akcije za to, da pismene prisilimo, da bodo vsaj enkrat v dveh ali vsaj petih letih nekaj tednov posvetili svojemu izobraževanju, svoji razgledanosti; brez takšne akcije skratka bomo v kratkem dosegli, da postanemo po izobraženosti zopet povsem nerazvita dežela, ki se zaradi tega ne more razvijati naprej, ampak nazaj. Dosegli bomo pa tudi to, da bo (samoupravljanje) še bolj samo formalno potrjevanje predlogov ali pa zaradi neznanja in nerazumevanja odbijanje predlogov, koristnih za nadaljnji razvoj, in torej tako ali drugače samo drago zapravljanje dragocenega časa.

Prej sem napisal, da še nisem nikjer zasledil niti drobne vesti o kakšni sistematični akciji za opismenjevanje in njegovo nadaljevanje. Morda se s tem kdo ne strinja in postavlja nasprotno vprašanje, češ kaj pa šole za izobraževanje odraslih, knjige, časopisi, filmi, gledališča, televizija, radio. Določene logike in utemeljenosti tem ugovorom ne gre odrekati, a vendar — takšne oblike delujejo že vsaj desetletje, številno izdanih knjig narašča, časopisov izdajamo vse več, televizija prodira vse širše med ljudi — in obenem s tem slišimo, da je istčasno z naraščanjem vseh teh raznih možnosti za individualno izobraževanje število nepismenih večje kot pred 10 ali celo pred 15 leti. Ta »poplava« možnosti za nadaljnje izobraževanje torej ne uspeva zajeti tiste petine nepismenih Jugoslovancev, ker ji pač ne zmorejo slediti, saj ne znajo

Skupnost glasbenih šol Slovenije, ki je v primerjavi z ostalimi skupnostmi raznih šol razmeroma mlada — ustanovljena je bila lani — je minuli teden sklicala svojo tretjo sejo. Kljub temu pa dokazuje, da bo s svojim prizadevanjem in naglim poseganjem v probleme glasbenega šolstva lahko storila marsikaj. Pred nedavnim smo bili priča odlično sestavljeni in utemeljeni resoluciji — prispevku k razpravi o osnutku zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja, v kateri se je odločno zavzela za obvezno financiranje tovrstnih zavodov in utemeljila svojo zahtevo s široko dejavnostjo in potrebno stopnjo teh šol, ki jo srečujemo danes na vsakem koraku.

Na zadnji skupščini je skupnost izvolila za predsednika prof. Matijo Terčelja in že sprejela premišljeno sestavljen program, ki zajema vse bistvene probleme glasbenih šol, ki terjajo naglo rešitev. Med prvimi je še vedno ureditev statusa glasbenih šol. Nezakonjenost povzroča, da mora glasbeno šolstvo še vedno prenašati vso težavnost »neobveznega«. To se je pokazalo tudi v zadnjem osnutku zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja, ves čas pa povzroča negotovost med pedagogi in ima svoje posledice tudi pri samem delu šol, ki bi se lahko razvile v pomembna kulturna žarišča v občinah, pa morajo prav zaradi tega svojo dejavnost — v nasprotju s potrebami občanov — ožiti.

Med osnovnimi nalogami skupnosti je usklajevanje dela na glasbenih šolah, prizadevanje za izboljšanje vzgoje in izobraževanja, izdelava samoupravnih aktov, ki jemlje posameznim šolam dovolj, da bi jih ta »poplava« sploh mogla pritegniti in jim koristiti.

Ta, na videz široka akcija, je torej pre malo široka, ne zajema petine prebivalstva. To je mnogo, dovolj, da lahko trdim, da ni sistematična in bi jo morali dopolniti z ukrepi, ki bi ljudem ne le dali možnost za izpopolnjevanje osnovnega znanja, ampak bi jih k temu nekako prisilili. Videti je, da ljudje sami nimajo (več) pravega zanimanja za izobraževanje, ali pa se ne zavedajo njegovega pomena, ali pa so zanj pre malo stimulirani, da imajo torej vtis, da se jim ne splača izpopolnjevati lastnega znanja, čeprav bi bilo potrebno za uspešnejše delo, četudi na formalno istem delovnem mestu. Videti je, da se tega pre malo zavedamo vsi, od vodilnih delavcev v družbi, v delovnih organizacijah do neposredno prizadevanih. A vendar je to znanje bistvenega pomena za nadaljnji razvoj našega gospodarstva, družbe in vsakega njenega člana.

Zato zopet vprašam: kaj pa pismenost?

Matjaž Mulej

PO SLEDOVIH skrajšane sobote

(Nadaljevanje s 1. strani)

boto, bi morali upoštevati še naslednje: utrujenost mladine zaradi prevelikega števila tedenskih učnih ur, zabave in plesi, ki jih organizirajo za mladino ob sobotah, dijaki, ki stanujejo izven Ljubljane, se vozijo domov, mnogo družin se pripravlja na odhod iz Ljubljane. Nič manj utrujeni ne pedagoško osebje, če prebije poleg napornega dela med tednom še v soboto v šoli več kot 6 ali 7 ur.

Po mnenju F. Bohanca ob sedanjem predmetniku za gimnazije vsekakor ne bi mogli uvesti prostih sobot. Le-to bi morali uvajati postopoma. Kot vsako spremembo bi bilo treba tudi to dobro premisliti, predvsem pa raziskati pedagoško vrednost sobotnega popoldanskega pouka in dopustiti eksperimentiranje.

Učne ure bi bilo treba razporediti tako, da ta razporeditev ne bi prizadela dijakove zmogljivosti niti kvalitete pouka. To pa je bolj problem metodološkega dela in režima na šoli kot pa predmetni- kov. Izbrati bi bilo treba osnovna izobrazbena področja (za gimnazijo npr. slovenščino, tuj jezik in matematiko) in jim v urniku postaviti težišče, tj. prepu- stiti jim najboljše ure. Precej je predmetov, ki ne zahtevajo tolikšne obremenitve: telesna vzgoja, tehnična in estetska vzgoja,

toliko časa, proučevanje njihovega financiranja, pogovori za verifikacijo, skrb za strokovno in umetniško izpopolnjevanje pedagogov, problematiko šolanja in izpitov, proučevanje predmetnikov in učnih načrtov itn., ob vsem tem pa sodelovanje s strokovnimi zavodi in podobno.

Začetek sistematičnega dela pomeni odločitev, ki so jo sprejeli na zadnjem sestanku, namreč, da bo skupnost glasbenih šol že pred koncem letošnjega šolskega leta zbrala vso potrebno dokumentacijo svojih članic, poročila o njihovih dosežanih delu, ki bodo shranjena v arhivu skupnosti in jih bodo vsako leto dopolnjevali. Tako bo mogoče dobiti tudi pregled stanja posameznih šol in pogojev, v kakršnih delajo.

Lotili se bodo tudi proučitve predmetnikov in učnih načrtov, kar je posebnega pomena za poenotenje dela glasbenih šol v republiki, in jih predložili pedagoškemu svetu, prosto pot pa bodo dali eksperimentalni dejavnosti in s pozitivnimi dosežki seznanjali vse glasbene šole, ki so članice skupnosti.

Za strokovno izpopolnjevanje bodo organizirali seminarje, ki bodo prilagojeni potrebam in željam posameznih šol. Seminarji ne bodo zgolj teoretični, temveč bodo imeli praktičen značaj: vodje seminarja bodo praktično delali z učenci.

Na skupščini so izvolili tudi posebno komisijo, ki bo sestavila predloge za izdelavo meril, po katerih naj bi financirali glasbene šole. Merila bodo morala biti postavljena tako široko, da jih bo mogoče prilagoditi tisti izobraževalni skupnosti, v kateri se šola nahaja. Poslali jih bodo posameznim šolam, ki bodo o njih razpravljale in dale ustrezne pripombe. Ob koncu so ponovno poudarili zahtevo po obveznem financiranju vseh glasbenih šol: tistih, ki so že lahko široko razvile dejavnost, pa tudi onih, ki jih zgolj slabi materialni pogoji ovirajo, da ne morejo polno živeti.

M. K.

Iz glasbenih šol

Za mlade poslušalce bo Mladinsko glasbeno uredništvo RTV Ljubljana pripravilo 14. III. ob 9.40 uri radijsko oddajo »Marko skače«. V njej bo sodelovala Glasbena šola iz Domžal. Svoji nastop posveča osnovni šoli v Dobu pri Domžalah, osnovni šoli Toma Brejca v Kamniku in Frana Albrehta s podružnicama v Mekinjah in Nevliah.

V naslednji oddaji 21. III. ob istem času pa lahko poslušate gojence iz Glasbene šole Moste. Nastopili bodo v oddaji »Učivci me«, ki jo posveča osnovnim šolam v Mostah, Polju, Sostrem, Jaršah, Hrušici in Vevčah.

Vljudno vas vabimo k poslušanju obeh oddaj. Svoje mnenje in priporobe sporočite na naslov RTV Ljubljana. Tavčarjeva 17. Mladinsko glasbeno uredništvo.

ZAHTEVA STARŠEV

Se bežna informacija z bežograjske osnovne šole dr. Vita Kraigherja. Tudi ta ljubljanska šola je morala prekiniti uvajanje skrajšane sobotnega urnika. Kakšno je bilo mnenje staršev o tem, smo lahko razbrali iz dopisov šoli, o tem pa nam je povedal tudi ravnatelj Hardvik Pirnovar: — Na sestankih so starši zahtevali pojasnilo zaradi ukinitve skrajšane sobote in zahtevali naj ta dan prilagodimo njihovim željam in težnjam. Svojo zahtevo so utemeljevali s tem, da sta edino sobota in nedelja dneva, ki sta pripadala družini, da učenci zaradi ene ali dveh ur pouka več v ostalih dneh tedna niso bili toliko obremenjeni, da bi to vplivalo na njihovo počutje in učni uspeh. Nasprotno, so utemeljevali — tako ureditev urnika je bila boljša, ker so bili učenci ob nedeljah res prosti in sproščeni.

Kot vse novo, si tudi skrajšana sobota s težavo in počasi utrja pot v šole. Pot, ki morda ni tako neizvedljiva, kot je videti...

Marijana Kunelj

ALI BO TREBA SLOVENSKO ŠOLO V BEOGRADU UKINITI?

Tretjega aprila bo minilo dvajset let, odkar je bila ustanovljena štirirazredna slovenska osnovna šola v Beogradu. Do novega financiranja je šola delovala kot samostojna ustanova — Osnovna šola Ivana Cankarja. Zaradi premajhnega števila učencev pa je že nekaj let vključena v upravo srbske osnovne šole Petar Petrović Njegoš, v kateri je tudi dobila svoj prostor.

Pogoji za delo so sicer mnogo boljši kot v povojnih letih, saj smo v dveh manjših prostorih dobili svojo učilnico, primerno za kombiniran pouk. Šola je v središču mesta, v ulici Generala Zdanova 61, in ima dopoldanski pouk.

Nekaj let po osvoboditvi (od 1953 do 1960) je obiskovalo pouk vsako leto okrog 50 učencev, na šoli pa so poučevali tri, pozneje pa samo dve učiteljici. Zadnjih pet let pa je učencev vedno manj. Letos obiskujejo v drugem polletju šolo le štirje učenci: dva drugi in dva peti razred.

V primeru, da prihodnje šolsko leto ne bo na novo vpisanih učencev, bo treba šolo ukiniti, toda pozneje se najbrž ne bo nihče zavaljal za njeno ponovno ustanovitev. Slovensko kulturno društvo Franceta Rozmana, ki je l.

1945 predlagalo prosvetnim oblastem ustanovitev slovenske osnovne šole v Beogradu, je namreč že pred mnogimi leti prenehalo delovati.

Vzrokov za to, da je učencev vedno manj, je več. Povojna generacija otrok je odrasla, v Beogradu pa je vse manj mlajših slovenskih družin. Tudi tistim učencem, ki stanujejo v Novem Beogradu, je prenaporno prihajati k pouku v stari del mesta Eden od vzrokov pa je najbrž tudi neobveščenost.

Morda bi pri prešolanju otrok iz Slovenije v Beograd lahko učitelji obvestili starše o beograjski slovenski šoli. Naj navedemo zato o njej nekaj podatkov. Šola ima navadno kombiniran pouk za dva razreda, toda samo za telesno vzgojo, likovni pouk in glasbeno vzgojo, medtem ko za ostale predmete pouk ni kombiniran. Ker učenci ne prihajajo istočasno k pouku, dela učiteljica po šest ur dnevno. Poučujemo po predmetniku in učnem načrtu za slovenske osnovne šole. Poleg tega imajo učenci dopolnilne ure srbohrvaščine, tako da se lahko kasneje brez težav vključijo v šesti razred srbske osnovne šole. Pouk je samo dopoldan. Blizu šole je za šolarje vzgojno-varstvena usta-

nova z vso oskrbo, ki sprejema otroke že ob šesti uri zjutraj.

Ce bi obveščanje staršev pri prešolanju pripomoglo k večjemu številu učencev, bi šola najbrž tudi v teh kritičnih letih lahko še nadalje obstajala. To pa je tudi želja tukajšnjega prosvetnega sveta.

Ida Martinović

Učenci beograjske slovenske šole na izletu

Zvezno pedagoško posvetovanje v Mariboru

Predsedstvo Zveze pedagoških društev Jugoslavije, ki ima svoj sedež v Beogradu, bo priredilo 10. in 11. letošnjega marca v Mariboru dvodnevno pedagoško posvetovanje z naslovom

»Odgovornost družbe za moralno vzgojo mladine v današnjih razmerah.«

Vsebinski koncept posvetovanja je pripravila posebna komisija zveze v Beogradu, organizacijsko-tehnične priprave za sprejem udeležencev iz vseh republik pa je prevzelo mariborsko pedagoško društvo. Takega pedagoškega posvetovanja — v tako širokem obsegu in na najvišji strokovni ravni — kot se obeta letos, ni bilo v Mariboru v vseh povojnih letih.

Razprave na posvetovanju bodo v plenarni sekciji obliki. Uvodni referat o *Nekaterih kategorijah in problemih socialistične morale* bo imel beograjski univerzitetni profesor dr. Vuko Pavličević, s svojim referatom na temo *Osnovni pedagoški problemi moralne vzgoje šolskih otrok*, pa ga bo dopolnil dr. Dragutin Franković iz Beograda. Obe temi bosta obravnavani plenarno prvi dan od 9.—13. ure.

Popoldan (od 16. do 19. ure) in naslednji dan (od 8. do 12. ure) bo več koreferatov (dr. Nikola Potkonjak, dr. Ljubo Krneta, dr. Franc Pediček, Ljubek Koprovski) in zatem 25 do 30 strokovnih poročil, vezanih na posamezne vidike vodilne problematike. Tako

bo obravnaval dr. Franc Pediček Protislavlja v našem dosedanjem moralnem oblikovanju mladine, dr. Iva Segula bo prikazala po anketno obdelani snovi Nekaj etičnih stališč učencev 8. razreda osnovnih šol v Sloveniji, Vida Rudolfova pa bo opisala Vplive priseljevanja in odseljevanja staršev na moralno oblikovanje otrok v šolskem okolju. Drugi slovenski poročevalci bodo še: Marica Dekleva (Spontana in organizirana moralna vzgoja), Jože Valentinčič, Nada Gostičeva, Dragica Humekova, Renata Mejakova in drugi. Kot vidimo, bo slovenski delež posvetovanja sorazmerno precejšen in tehten.

Letošnje posvetovanje v Mariboru bo imelo strog delovni značaj. Zato je omejeno tudi število udeležencev na največ 100 povabljenih sodelavcev in gostov.

Drugi dan popoldan ob 15. uri se bodo zbrali delegati zveze na Pohorju, kjer bo skupščina zveze pedagoških društev Jugoslavije in volitve novega odbora za naslednjo mandatno dobo. K čim lepšemu uspehu tega posvetovanja bo po svoje prispevala tudi skupščina občine Maribor.

Uspešna pedagoška akcija

Le tako je mogoče oceniti tekmovalno za bralno značko, ki je letos že sedmič po vrsti doživelo svojo reprizo in zajema že tri četrtine šol v naši republici. Zamišljeno, ki je nastala pred sedmimi leti na osnovni šoli Prevalje, kjer so začeli tekmovali za Prežihovo bralno značko, je vzpodbudila tudi druge šole: danes tekmujejo učenci za Bevkovo in Ingoličovo značko, cicibani za cicibanovo itd.

To tekmovalno ima — tako so poudarili na rednem letnem posvetovanju o tekmovalni za bralno značko, ki je bilo pred nedavnim v prostorih Mladinske knjige — med dosedanjimi tekmovalji izjemno mesto: našlo je svoj odmev v široki javnosti in pomeni danes velikopotezno sodelovanje založb, šole, staršev in raziskovalnih ustanov, ki že od začetka spremljajo z znanstvenimi metodami razvoj tega tekmovalja in ga objektivno in kritično vrednotijo.

Tako smo na omenjenem posvetovanju slišali zanimivo in študijsko poglavitno poročilo svetovalca ZPPS Ljubljana Vič Ivana Bizjaka, ki nam je posredoval vrsto ugotovitev in razmišljanj o odnosu učencev do branja (dejavnosti, ki vplivajo na ta odnos, stopnji pomembnosti teh dejavnosti), razvoju učencev ob knjigi ter o odnosu učencev do samega tekmovalja za bralno značko.

Ivan Bizjak je poudaril, da pomeni tekmovalno za bralno značko znaten napredek v vzgoji učencevega odnosa do knjige. Medtem ko je bil včasih edino sredstvo za vzgojo otrokovega okusa indeks prepovedanih knjig, je danes ta izbor prepusten splošnem interesu otrok. Tekmovalno za bralno značko vzgaja z razpisom izbora dobrih knjig, otroka torej vzgajajo prebrana dela sama.

Zanimivi so izsledki, ki jih je dalo anketiranje 96 učencev in učenk, njihovi odgovori na vprašanje, zakaj tekmujejo za bralno značko. Kar 50% učencev skuša s sodelovanjem v tekmovalju izboljšati učni uspeh pri slovenščini, tekmujejo pa tudi z namenom, da bi razveselili starše. Učenci tekmujejo še zato, da bi bila pohvaljena njihova šola ali razred — ob tem se pojavlja nov motiv: ne motiv tekmovalja pred drugimi, temveč ob drugih, kar daje tekmovalju novo vrednost.

Vzpodbude, ki vplivajo na tekmovalce, so se po rezultatih ankete uvrstile takole: največ tekmovalcev tekmuje zato, da bi se srečali z ustvarjalcem pri podlitvi značk, na drugem mestu so učenci, ki tekmujejo zato, ker radi berejo knjige, dalje oni, ki zbirajo avtograme, ki žele razveseliti starše, naslednji pa da bi dobili knjige, ker so jih pritegnili naslovi itd. Anketa je pokazala, da je negativni pobud za tekmovalno najmanj in smo torej lahko s tako prikazano podobo tekmovalcev povsem zadovoljni.

O problematiki mladinskega čtiva je na omenjenem posvetovanju poročala Martina Sireljeva in opozorila, da je študijski oddelek Pionirske knjižnice že pripravil gradivo in seznam, ki vsebuje 365 knjig, primernih za bralno značko. Mednje niso uvrščena le dela domačih avtorjev, temveč tudi najboljša dela svetovne mladinske književnosti.

Oba referata, ki smo jih slišali na posvetovanju o tekmovalju za bralno značko — predlagali so, da bi smeli vključiti še tekmovalno za likovno značko — bosta v celoti objavljena v POSEBNI IZDAJI GLASILA DPM, ki naj bi bila obremenjena v pomoč in orientacijo šolam, kjer tekmovalja še ni, pa tudi vzgojno-varstvenim ustanovam.

M. K.

Dva prevoda temeljnih dokumentov OZN

Društvo za Združene narode za SR Slovenijo je v slovenskem prevodu univ. prof. Ivana Tomšiča založilo in izdalo *Ustanovno listino Združenih narodov in statut meddržavnega sodišča*. Po mnenju sekretariata za informacije pri Izvršnem svetu SR Slovenije je to doslej eden najboljših prevodov obeh temeljnih dokumentov Organizacije Združenih narodov pri nas. Prevod, ki vsebuje že najnovejšo spremembo

področja njenega delovanja, se je Društvo odločilo tudi za prevod in izdajo publikacije *»Temeljni podatki o Združenih narodih«*. Publikacija na zelo pregleden način tolmači funkcije in delovanje OZN in njenih agencij ter je posebno priporočljiva za mladino, ki se želi seznaniti z osnovnimi podatki o delu te svetovne organizacije.

Ustanovno listino in »Temeljne podatke«, za slovenski knjižni trg prav gotovo pomembni in koristen publikaciji, bodo prevzeli v prodajo Občinski centri mladinskih klubov OZN ter Mladinska knjiga. Prodajna cena za Ustanovno listino bo 4,00 novih dinarjev in za »Temeljne podatke« 3,00 novih dinarjev.

Temeljni podatki

listine, je oskrbel Inštitut za mednarodno pravo in mednarodne odnose pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani.

Ker še vedno zelo primanjkuje v slovenskem jeziku gradiva, ki bi predvsem mladim ljudem v čim bolj razumljivi obliki prikazalo strukturo OZN in glavna

Zaključek tekmovalja gorenjskih kovinarskih šol

V šolskem centru Iskra Kranj je bilo 25. februarja zaključeno tekmovalno gorenjskih vajeniških in poklicnih šol kovinske stroke, ki so poslane na tekmovalno tričlansko ekipo: poklicna šola Jesenice, poklicna šola Iskra Kranj, poklicna šola Radovljica, vajenska šola Kranj, poklicna šola Škofja Loka, poklicna šola Domžale in poklicna šola Iskra iz Ljubljane, ki se je udeležila tekmovalja izven konkurence.

Tekmovalo je 21 učencev, ki so poleg testov iz tehničnega risanja, tehnologije izdelave in tehnologije materiala, morali v 12 urah izdelati dokaj zahteven predmet, t. j. »snemalce«. Čeprav so bili to učenci prvih letnikov, ki so bili deležni le petmesednega pouka v šolah, so vsi razen enega v odmerjenem času svojo nalogo uspešno opravili. Najboljši so bili učenci jeseniške poklicne šole, ki so zasedli prvo mesto v tekmovalju med ekipami in posamezniki, za njimi pa so se uvrstile: poklicna šola Iskra iz Kranja, poklicna šola Radovljica, vajenska šola iz Kranja, škofovska poklicna šola idr.

Po mnenju komisije, ki je delo ocenjevala, so bili testi, ki so bili v

resnici preizkus teoretičnega znanja, dokaj zahtevni, sestavljeni iz več inštrumentov, s katerimi se je učenec tokrat prvič srečal, pokazali pa so — poleg ravni učenčevega znanja — tudi raven učiteljev, ki poučujejo te predmete na strokovnih šolah. Člani komisije, ki je ocenjevala tekmovalno, so po-

udarili, da velja s takimi preizkusi znanja še nadaljevati, saj vzpodbudijo učencevo prizadevnost in voljo učiteljev za strokovno izpopolnjevanje. Rezultati tekmovalja, ki so ugledno spridevali za poklicne šole, pa potrjujejo obenem tudi kvaliteto samega sistema poklicnega šolstva.

GLASBENE UGANKE

Letošnja konferenca aktivna glasbenih pedagogov občine Moste-Polje, ki je navadno vsakoletni pregled problematike glasbene vzgoje v tej občini, je imela letos nekoliko drugačen značaj: poudarek je bil predvsem na strokovnem izpopolnjevanju pedagogov. Temu je bilo namenjeno tudi predavanje svetovalca republiškega zavoda za šolstvo prof. Pavla Kalana o problemih osnovne glasbene vzgoje. V drugem delu konference pa je ravnateljica glasbene šole Moste Polje Draga Svetina seznanila udeležence tudi z letošnjim načrtom te šole za delo z osnovnimi šolami in vzgojno-varstvenimi ustanovami. Tudi letos so

namenili za 1., 2. in 3. razred osnovnih šol glasbene uganke — obliko glasbene vzgoje, ki jo v tej občini že nekaj let uspešno uvajajo: otroci lahko iz skladbe uganemo vsebino, obenem pa se seznanijo z instrumenti. Vzgojiteljice in učiteljice bodo lahko hospitirale v glasbeni šoli in se tako praktično izpopolnile v vseh instrumentih, ki pridejo v poštev pri glasbenem pouku v teh zavodih. Za učence višjih razredov in gimnazijce pa bo glasbena šola kot center za glasbeno vzgojo v občini že prihodnji mesec pripravila koncerte s komentarjem.

mk

Učno-vzgojni uspehi ob I. polletju v novi občini Maribor

Letošnje šolsko leto smo pričeli pod posebnimi pogoji. Ze v začetku šolskega leta je bilo treba računati z združitvijo treh mariborskih občin. Zato je zavod za prosvetno pedagoško službo Maribor letos intenzivno usklajeval instruktivno in kontrolno delo na vseh 42 osnovnih šolah, ki spadajo v novoustanovljeno občino Maribor.

Nova občina Maribor obsega 38 osemletnih popolnoma razvitih šol, nadalje ima 3 razvijajoče se osnovne šole in 1 šolo, kjer je pouk samo od 1. do 4. razreda osnovne šole, poleg tega pa še 19 podružničnih šol.

Bivše tri občine so v zadnjem času združevale posamezne šole. Namen priključevanja manjših šol k centralnim šolam je bil predvsem pedagoški. Manjše, oddaljene šole so bile na višji stopnji zelo slabo zasedene s kvalificiranimi učnimi močmi. Poleg tega je bil pouk kombiniran, slabo so bile oskrbljene s sodobnimi učili, pouk pa ni mogel biti v polni meri učinkovit. Zato so bili uspehi v nižjih razredih razmeroma boljši, na predmetni stopnji pa se ni dalo doseči tudi z intenzivnim delom zadovoljivih rezultatov. Otroci višjih razredov

so sedaj vključeni v t. im. centralne šole, kamor se dnevno vozi. Kljub temu, da je v občini Maribor teh šol malo in se razmeroma ne vozi mnogo učencev, so vendar izkušnje pokazale, da bomo morali za te učence zgraditi primerne čakalnice, temeljitje organizirati celodnevno bivanje, tople malice, instruktivsko ter varnostno šolsko službo itd., pa bo učinek, ki smo ga pričakovali, boljši, kot je bil doslej. Drug problem, ki je silil bivše občine, da so združevale tudi samostojne večje šole v še večje, pa je bilo upadanje števila šoloobveznih učencev. Zato imamo danes med 42 šolami kar 7 šol, ki daleč presegajo pedagoško normo, ki dovoljuje samostojno šolo z največ 600 učenci. Na šolah z 20 oddelki in 600 učenci je namreč možno zaposliti tudi na višji stopnji kvalificirane učne moči, tako da so vsi predmeti v celoti strokovno zasedeni. Na manjših šolah pa ne morejo polno zaposliti tako iskanih kvalificiranih učnih moči. Na šolah s 30 ali celo 40 oddelki pa je predvsem oteženo pedagoško delo. Morda, da so »mamut« šole ekonomičnejše, uspešnejše pa v pedagoškem pogledu nikakor niso.

Učni uspehi so že od osvoboditve sem v veliki meri odvisni od uspešne ali neuspešne organizacije pouka in od pravilne sedbe učnih predmetov na višji stopnji. Pri tem moramo pristaviti, da formalna kvalifikacija daje sicer pravico do določenih namestitvev tudi na šolah in ne samo v podjetju, ni pa vedno zagotovilo za učno-vzgojne uspehe. Ako je na naših šolah od 12.100 tedenskih učnih ur kvalificirano zasedenih samo 6.760 ur ali 55%, je učno-vzgojni rezultat, ki ga izkazujejo naše osnovne šole, tudi ob letošnjem polletju vsekakor zadovoljiv. Naše učiteljsko morša še danes posredovati 45% (4.340 ur) obvezne učne snovi pod nenormalni pogoji (honorarno delo in nekvalificirane učne moči), kar znižuje kvaliteto posredovane metodice enote in s tem celoten uspeh pri učenju. V razredu, na posamezni šoli in na področju celotne občine.

Letošnji polletni uspehi so približno taki, kot so bili lani ob tem času. V prvem polletju je učiteljsvo s posebno pazljivostjo obravnavalo snov iz slovenskega jezika, matematike, tujeja jezika in zgodovinsko snov. Spodbudo za to so dale temeljite razlage

novega učnega načrta in seminarji za obravnavo snovi iz teh vedno problematičnih predmetov. Za sedaj še ne moremo reči, če je novi učni načrt boljši oziroma če je temeljit pogoj za uspešnejše delo in za boljše učne uspehe. Konec letošnjega šolskega leta bomo lažje precenili tudi na novo sestavljene podrobne učne načrte.

Vsekakor pa zasledimo tako na razredni kot na predmetni stopnji intenzivnejše delo učiteljskega v stvarnem — snovnem pogledu. Izmenjave misli na razrednih in predmetnih aktivnih kažejo, da se učiteljsvo iz leta v leto sistematičneje pogloblja v snov, ki jo mora posredovati. V metodičnem pogledu pa še vedno prevladuje po naših šolah »stari, frontalni, vezani, sklenjeni, razredni pouk in pa stari frontalni predmetni pouk«, kjer je v večini primerov samo učitelj subjekt izobraževanja! Vsako leto prihaja v naše šole vedno več predmetnih učiteljev za razredni pouk in predmetnih učiteljev za posamezne predmete. Malokje pa srečamo sodobnejše načine dela z učenci (skupinsko delo, delo z učnimi listki, programirano učenje itd.), na osnovi katerih bi učenci postali samostojnejši pri svojem izobraževanju, s čimer bi pridobivali zaupanje v svoje delo, v svoje uspehe.

Nova občina Maribor ima 42 različno razvitih osnovnih šol ter 764 oddelkov in 22.761 šoloobveznih učencev in učenk. Pozitivno je izdelalo v prvem polletju

17.400 učencev ali 76,4% od skupnega števila. Po eno, dve, tri ali več nezadostnih ocen pa je prejelo 23,3% ali 5.308 učencev. Neocenjenih je bilo 55 ali 0,3% šoloobveznih otrok.

Kakor vsako leto je bil tudi letos kriterij ocenjevanja v prvem polletju različen. Usklajanje teh ocenjevalnih kriterijev je najtežja naloga, ki jo bodo morali ocenjevalci izvršiti. Za uspešno izvršitev te naloge bomo morali žrtvovati še mnogo ur za študij snovi, ki jo potrebujemo pri učenju, za študij sodobnih učnih metod in učnih oblik dela, ki so v šolah danes nujne, in ne nazadnje za študij psihologije otroka, ki ga hočemo izobraziti in vzgojiti, da bo postal Človek. K vsemu temu pa stremi naš učitelj, ki skuša po svojih močeh, s študijem in praktičnim delom uresničiti smoter, ki je ponovno poudarjen v novem učnem načrtu osnovne šole in ki zahteva, da daje osnovna šola občanom osnovno vzgojo in osnovno splošno izobrazbo ter jih v skladu z razvojem in potrebami socialistične družbe razvija v samostojne osebnosti socialistične skupnosti.

Novi učni načrt je letošnje leto postavil pred našo šolo novo nalogo. Učitelji morajo dati dodatno pomoč onim učencem, ki še vedno smejo napredovati z negativnimi ocenami v višji razred, in učencem, ki novo snov slabše dojemajo. To nalogo naše šole tudi izpolnjujejo. Podrtavamo pa, da zahteva učni načrt glede

dodatne pomoči več sodelovanja, kot je bilo doslej, tudi s strani staršev in učencev samih. Še tako dobra volja učiteljev je brez uspešna, če učenci ne prihajajo k dodatni pomoči. Še huje pa je, če starši nepravilno pojmujejo dodatno pomoč ter se oddahnejo misleč: »Zdaj bo že šlo!« Šlo bo le tedaj, kadar bo učence sam aktivni pri dodatni pomoči in tedaj, ko bodo starši bolj kot doslej dnevno kontrolirali domače delo svojega otroka.

Zavod za prosvetno pedagoško službo v Mariboru se močno zaveda, da ima sedaj na svojem območju veliko občino, ki bo tudi v šolskem pogledu zahtevala mnogo dela. Vsekakor pa bo delo lažje, saj bo sodelovala le z enim občinskim svetom za šolstvo, lažje bo usklajevala delo, prenašala izkušnje in svetovala, organizirala aktivne, seminarje in tečaje, ne da bi morala paziti na različne pogoje dela, ki so bili v dosedanjih treh občinah različni. Uskladi materialne pogoje dela na vseh 42 osnovnih šolah pa bo dolžnost novega občinskega sveta za šolstvo.

Novi letni delovni načrt zavoda za prosvetno pedagoško službo, ki ga je zbor delovnih ljudi že sprejel, predvideva tesno sodelovanje vseh šol, njihovih svetov, posameznih članov pedagoške akademije, ki so sodelavci zavoda, občinskih svetov za šolstvo in njihovih skladov ter staršev vseh šoloobveznih otrok.

Končnik Drago

Skrb za neprilagojeno mladino na Poljskem

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V program naše prakse je bil vključen obisk nekaterih ustanov, zlasti vojskarskih (okrožnih) sodišč ter različnih profilov vzgojnih ustanov. Prvi je bil poboljševalni zavod v Studencu (Studenci, kakih 70 km od Varšave). Ta zavod je lociran v poljedelskem okolju in tudi gojenci so zaposleni največ v poljedelstvu. Skupna kapaciteta je 180 fantov, starih od 14 do 17 let, razdeljenih v skupine po 25 do 30. Povprečno ostanje v zavodu 2 leti. Razmerje med osebjem in gojenci je 1:3 (pri nas je osebja več).

Iz kronike zavoda so nam poročali, da je bil zavod ustanovljen leta 1872, ustanovil pa ga je neki poljski sodnik, ki je bil na praksi v Franciji. Po inspiracijah, ki jih je dobil tam, je ustanovil ta zavod in tako je dobila Poljska drugi tak zavod v Evropi, medtem ko so do tedaj imeli povsod mladoletne prestopnike skupaj z odraslimi kriminalci. Od posebnosti historijata zavoda so nam poročali še, da je bil drugi vodja zavoda Skłodowski, oče svetovno znane fizičarke Marie Curie Skłodowske. Danes imajo v vsej državi 23 takih poboljševalnih zavodov za mladoletnike.

Sprejem gojencev v zavod je voden izključno preko ministrstva za pravosodje. Od vseh v zavod sprejetih jih gre preko observacijskih centrov približno 1/3, ostali pridejo neposredno iz mladinskih sodišč. Ker je zavod po zidavi že zastarel, imajo načrt rekonstrukcije in tudi že odobreno državno dotacijo v višini 22 milijonov zlotov (nov zavod s kapaciteto 120 stane približno 8 milijonov zlotov). Sestav osebja v zavodu je podoben kakor pri nas. Poleg tehničnega osebja in mojstrov imajo še vzgojitelje, učitelje, zdravnika, honorarnega psihiatra in psihologa.

Kar nas je najbolj zanimalo, so bile metode vzgoje. Predstavniki zavoda so poudarili, da je osnovni princip vzgoje delovna terapija. Razen proizvodnih delavnic imajo še 60 ha obdelovalne zemlje in vsa potrebna sodobna mehanizacija. Zasluge gojencev delijo na polovico. Ena polovica gre na račun vzdrževanja, druga polovica pa jim ostane.

Tisti gojenci, ki nimajo dokončane osnovne šole, jo morajo nadaljevati ne glede na starost. Organizacija interne osnovne šole pa je taka, da predelajo snov 2 razredov v enem letu, le zadnji razred (pri njih to 7.) je raztegnjen na vse leto. Prav tako imajo teoretičen del poklicne šole v zavodu samem.

Pedagoške sankcije so naslednje: ukor ravnatelja izrečen v pisarni, javni ukor pred kolektivom, prepoved obiskov in pošte, izolacija do 14 dni ter kot zadnja — prijava neposredno sodišču in mladoletniški zapor. V preteklem letu so imeli 5 takih najtežjih primerov. Fizične kazni so prepovedane, prekrški te vrste se kaznujejo z odpustom iz službe.

Koedukacije v zavodu ni, niti je ni nikjer na Poljskem. Gojenci

ci nosijo uniformirane obleke iz temnomodrega blaga, podobno kakor pri nas gojenci rudarske šole.

Pobegov imajo precej, čeprav po njihovem zatrjevanju to zanje ni problem. Begavce pripelje nazaj največ LM. Med begavci ločijo situacijske (domotožje, izjemni interni konflikti) in kronične. Skupno je bilo v preteklem letu 40 begavcev, kar je za naše pojme zelo veliko.

S sodišči ima zavod tesno povezavo. Tja pošilja redno 2-krat letno poročila, po potrebi pa pogostejše. Vzgojni personal ima 45% večje plače od enakovrednih poklicev na rednih delovnih mestih, učni personal pa 25% višje.

Med ogledom zavoda in med razgovori smo opazili nekatere stvari, ki bi jih po naših prepričanjih težko zagovarjali kot najbolj učinkovite pri vzgoji mladine danes. To so: prevlekle skupine, kasarniški prostori, uniformirani gojenci, oddaljenost od večjih naselij, pa še cela vrsta velikih ocenjevalnih tabel, kar je preveč sililo na povojni sistem ruske tekmovalne vzgoje.

»POLSVOBODNA GRUPA«

V iskanju boljših organizacijskih oblik prevzgoje so leta 1959 ustanovili takojimeno »polsvobodno grupo« v Lodžu, kamor premeščajo manj problematične gojence. Zaradi pomembnosti, ki jo pridajajo tej obliki dela, so določili poseben dan obiska v tej grupi, da so nas detajlno seznanili s to uspešno noviteto.

Ceprav je ta grupa dislocirana okrog 200 km, jo vodi neposredno direktor zavoda ter predstavlja enoto tega zavoda. Zamišlja oz. izkušnje s polsvobodnimi grupami (izraz!) so sprejeli na Poljskem zelo pozitivno, zato jih hitro ustanavljajo naprej, tako da jih imajo danes že 16, največ pa jih je v Gdansk, kjer so mladi zaposleni v tamkajšnjih ladjedelnicah.

Ta grupa je prav tako nastanjena v samostojnem zavodu, hodijo pa vsi na delo v bližnjo tovarno, kjer je zanje zadolžen neki inženir iz tovarne same. Delajo v redni proizvodnji ter si pridobivajo poklice. Po končanem učenju lahko ostanejo v tovarni, lahko pa odidejo domov, ker je pridobitev poklica obnem običajni tudi kriterij za odpust iz zavoda. Če se kakšen gojenec zadržuje slabo, da se noče vključiti v redno delo in življenje, ga pošlje nazaj v zaprt zavod brez možnosti, da bi ponovno prišel v polsvobodno grupo.

Taka oblika prevzgoje je vsekako perspektivna, ker učinkovito razbija problem izolacije in tipizacije prevzgoje in prav poljske izkušnje so do neke mere inspirirale ustanovitev podobnega zavoda pri nas v Slivnici pri Mariboru.

Posebej v programu je bil tudi obisk vojskarskega sodišča v Lodžu (Lodž, 700.000 prebivalcev, drugo največje mesto v državi). Na tem sodišču imajo poseben strokovni svet, kamor so vključeni največji krajevni strokovnjaki za vzgojo mladine. Vodja je prof. Aleksander Kaminski, predstojnik stolice za socialno pedagogiko tamkajšnje univerze. Kaminski pošilja diplomante in seminariste v bližnji popravni zavod tudi za več mesecev, nato pa zbrane materiale obdeluje na tem svetu na sodišču. Delo v strokovnem svetu je na prostovoljni osnovi in ni plačano.

Ko je prof. Kaminski med razgovorom z nami razvijal svoje misli in stališča, je poudaril, da za prevzgojo te mladine odgo-

varja socialno pedagoški tretman kot temeljni in da psihoterapija ali analitična terapija na Poljskem še nima posebnih praktičnih vrednosti. Prvič v času naše prakse — bil je že peti dan — je Kaminski omenil Makarenka ter istočasno neko študijo Šandskega (če smo pravilno zapisali ime), prav tako ruskega pedagoga, ki da je zanimivo revidiral nekatere zaključke Makarenka. Profesor Kaminski priporoča to študijo.

Med dejavniki, ki pogojujejo delinkvenco med mladino, pa je poudaril zlasti naslednje:

- otroci nimajo danes kaj delati, so veliko prosti;
- družina ni več samostojna proizvodna enota;
- splošen padec avtoritete staršev in avtoritete nasplohi;
- vpliv javnih komunikativnih sredstev;
- interna zrahljanost družine, razdrte tradicionalne družinske vezi.

por proti koedukaciji oziroma negiranje koedukacije, premalo posebne pozornosti delu s starši, prevelik poudarek psihozi med delinkventi, pripisovanje prevelike vrednosti elektroencefalografiji pri diagnostiki delikvence in še nekatere drobnejše stvari.

Med pozitivne in posnemanja vredne stvari pa bi lahko šteli sodno kompetentnost od 13. leta starosti naprej. Seveda je lahko sodna kompetentnost zelo formalna, toda v poljskih razmerah ni, ker sledi ukrep za ukrepom, čim poseže družba vmes. Medtem ko pri nas pogosto gledamo brez moči še ne 14 let starega prestopnika, ko se nemilo izživlja z najtežjimi delikti in čakamo na datum 14. leta starosti ter ga prepustimo usodni stihiji, je na Poljskem reagiranje takojšnje. V principu že od 10. leta naprej zajame ves aparat vsak primer. Sodna odgovornost se začne samo 1 leto prej kakor pri nas,

prestano tehtamo, koliko prostega časa mora imeti vsak gojenec, da mu ne okrnemo državljanских pravic, pa se na Poljskem trdno držijo načela: delo je vzgoja, pridobitev delovnih navad in poklicna usposobitev pa jedro vzgoje. Verbalna vzgoja je pri njih drugorazrednega pomena, pri nas pa imamo še vedno več različnih enakokompetentnih stališč, kar pogosto konkretno prakso siromaji.

Najbolj pozitivno dejstvo, ki smo ga lahko spoznali, pa je njihov zelo resen odnos do problema mladinskega prestopništva. Rešujejo ga množično, nesramežljivo in licemersko (naša mladina je zlata, je naša bodočnost; kdo trdi da ni?) reagirajo hitro, množično in vztrajno, obenem pa daje družba precej več materialnih možnosti za to dejavnost. Ugotovili smo lahko, da vprašanje mladinskega prestopništva proučuje veliko strokovnjakov in ve-

čakovati boljših rezultatov, niti ni pomembno, da hodimo občasno na Poljsko, da jih tuji pohvalijo in jim napovedujejo perspektivo ter tudi že priznavajo dosedanje uspehe. Sama razmišljanja, analize, referati vseh vrst, načrti in predlogi brez akcij, kakor je to pri nas, ne rodijo praktičnih uspehov.

Nazadnje naj omenimo še to, da je bil naš obisk prekratek, da bi lahko spoznali vso vsebino njihovega dela. Celotno pri navajanju podatkov, še bolj pa stališč, smo naleteli na več variant, kar je razumljivo in bi najbrž isto doživel tujec pri nas. To še zlasti velja glede lokacije zavodov, vrednosti elektroencefalografije, recidive in podobno. In tudi premalo časa smo bili na praksi, da bi lahko temeljito proučili njihove razmere. Toda tudi bežni in nezanesljivi vtisi so nas opozorili na marsikaj, o čemer je vred-

Najvažnejša oblika pomoči neprilagojeni mladini na Poljskem je organizacija delovnih brigad, kamor vključujejo mladince, ki niso zaposleni, niti ne obiskujejo šol

Nadalje je Kaminski razvijal misli, da so za normalno osebnostno rast najvažnejša prva leta življenja, pozneje pa je bolj važna psihična prisotnost staršev in ne fizična. V skladu s temi spoznanji si na Poljskem prizadevajo za priznanje pravice do 2-letnega plačnega porodniškega dopusta in še za nekatere druge olajšave materam z otroki. V celoti so nas njegova izvajanja takoj prepričala, da imamo opraviti s človekom univerzitetnega ranga, saj je razvijal najbolj sodobna spoznanja znanosti s tega področja, potrjena po vsem svetu.

Ob poročanju o vtisih in zapazanjih smo dolžni povedati še predvsem, kaj je pri njih dobro in posnemanja vredno in kaj ne.

KAJ JE DOBRO IN POSNEMANJA VREDNO?

Omenili smo že, da bi pri nas nekatere stvari iz njihove prakse, pa tudi teorije, odklonili. Ne samo zaradi naših izkušenj, temveč tudi zaradi teoretičnih spoznanj. To so npr. uniformirani gojenci, tekmovalne in ocenjevalne tabele, ki so javno obešene in je od daleč moč videti najbolj črnega (najslabšega), prevelik poudarek poljedelstvu, prevelike grupe, od-

liko institucij, v čemer je mogoče videti zagotovilo, da bodo prej ali slej mnogo pred nami. Čeprav danes v nekaterih konkretnih vsebinskih dejavnostih še ne dohajajo vseh sodobnih spoznanj, pa imajo pred seboj odlično perspektivo. Prizadevanja in vložena sredstva se jim bodo verjetno dobro obrestovala, medtem ko pri nas ni nobenih resnih izgledov za boljše v bližnji perspektivi.

Nadaljnje, kar daje Poljakom perspektivo, je ogromno prostovoljnega dela, kar seveda poraja vprašanje, ali bi lahko tudi pri nas dosegli več prostovoljnega dela. Nekaj že, toda najbrž ni to pot do bistveno boljših časov, ker so pri nas že toliko drugačni družbeni odnosi. Zopet pa se nam približa vprašanje, če bo situacija s prostovoljnim delom na Poljskem čez čas podobna naši? To pa je prezapleteno vprašanje in nas sarkastičen odgovor ne sme zadovoljiti, niti opravičevati naše ležernosti.

Kar bi pri nas najbolj potrebovali po poljskem vzoru, je več strokovnih služb, več prostovoljnega dela, več zanimanja in več sredstev. Če ne moremo, ali če nismo žrtvovati prav ničesar več, potem tudi ne moremo pri-

no premisliti.

Ko govorimo o Poljski in o Poljakih, pa bi bilo krivično, če ne bi povedali vsaj besede o njihovi gostoljubnosti in izrednih simpatijah do nas Jugoslovancev. Le-ta je presegla vsako pričakovanje in nas dejansko prestrašila, kako bo, če nam vrnejo obisk, kajti prisiljeno ali planirano ni mogoče zagotoviti tolike gostoljubnosti. Verjeli smo jim, da zato, ker smo Jugoslovani, nismo pa zvedeli, kakšni Jugoslovani.

JOŽE TRČEK

UPZS »Emil Adamič« vzgaja zborovodje in prireja koncerte.

Po osvoboditvi je priredil UPZS »Emil Adamič« več kot 100 koncertov doma in v inozemstvu.

Delovanje zbora UPZS »Emil Adamič« je opisano v treh zbornikih, ki jih je izdal zbor.

Na voljo je še nekaj zbornikov učiteljskega pevskega zbora Slovenije »Emil Adamič«. Zbirko treh zbornikov dobite za 10 N-din.

Vsebinska priprava za metodično enoto ali učno uro je tudi psihološka priprava

O problemu učne priprave na posamezno metodično enoto oziroma učno uro je bilo že mnogo napisanega in izrečenega. Ni resnega pedagoškega delavca, ki bi zanikal potrebo priprave na pouk. Nasprotno, vsi čutijo potrebo po vedno obsežnejši in globlji učni pripravi. Toda vsebine učne priprave na posamezno učno enoto oziroma učno uro ne pojmujejo vsi učitelji enako. Nekateri pri pripravljanju na pouk mislijo predvsem na učno snov, drugi poleg snovi na metodično razčlenitev snovi. Tako prvi kot drugi običajno razmišljajo tudi o vzgojni vrednosti snovi, o času, ki je potreben za posredovanje in osvajanje snovi učencem, o vklju-

čevanju učnih sredstev v pouk. Velika večina učiteljev pa pogosto pozablja na učence, na Marijo, Janeza itd. na njihove izkušnje, interese, intelektualne sposobnosti, hitrost dojemanja, na njihovo nadarjenost, inteligentnost, na posebnosti čustvenega doživljanja, na povezanost njihovega znanja, na eventualne vrzeli v njihovem znanju, ne razmišljajo o splošni vzgojno-izobraževalni situaciji v razredu, o pripravljenosti in volji učencev do sodelovanja itd. Učitelji običajno premalo mislijo na psihološko pripravo na pouk. To trditve bi lahko podkrepil z izkušnjo. V moji praksi sem srečal več pri-

prav na pouk. Navedel bom nekaj primerov.

PRVI PRIMER
Predmet: Računstvo.
Snov: Seštevanje — uporabne naloge.
Učna oblika: Frontalna.
Tip učne ure: Ura ponavljanja.

Učna sredstva: Cenik, tabela — mestne vrednosti.
Učni smoter: Naučiti učence reševati uporabne naloge — seštevanje.

Vzgojni smoter: Logično mišljenje.
1. Ponovimo snov zadnje ure (eventualno zapiše učitelj vsebino ponavljanja).

2. Računamo uporabne naloge

(učitelj pripravi dve do tri uporabne naloge):

- učenci naloge preberejo,
- nalogo analiziramo — ugotovimo problem,
- sklepamo (pazimo na pravilen sklep),
- napovemo rešitev naloge,
- izračunamo,
- odgovor.

3. Vaje v računanju uporabnih nalog — eno nalogo sestavijo učenci sami.

4. Domača naloga stran x naloge 15, 17.

S snovnega in metodičnega vidika ni tej pripravi kaj očitati. Toda priprava je napisana tako, kot bi veljala za vse učence, za vse tretje razrede, prav zaradi tega pa ni uporabna za noben tretji razred. Take vrste priprav delajo običajno učitelji začetniki.

Učitelji z daljšo učno prakso pa delajo take učne priprave:

Predmet: Računstvo.
Učna snov: Seštevanje, uporabne naloge.

1. Ponovimo snov zadnje ure.

2. Računamo uporabne naloge.

3. Domača naloga.

Taki vrstji učnih priprav bi lahko upravičeno rekli, da je formalna priprava na učno uro. To je v resnici priprava zaradi priprave, prej siromaši kot pa bogati učitelja in učni proces.

Omenjena vzorca priprav nam kaže, kako se pripravljajo na pouk nekateri učitelji na nižji stopnji osnovne šole. Večina učiteljev, ki sem jih poznal na višji stopnji osnovne šole, pa odklanjajo oba omenjena primera priprav na učno uro. Zagovarjali pa so priprave v obliki mapnega sistema (Npr. učitelj biologije, ki je poučeval stomatologijo, se je pripravil na metodično enoto-okotako, da je zbral v nesebni mapi snov o očesu. Na posebno polo si je zapisoval snov o očesu, risal skice, te opremil s potrebnimi tekstom, predvidel je snov, ki si jo bodo učenci zabeležili, kaj bodo skicirali v svoje zvezke. Navedel je učna sredstva: model očesa, sliko o zgradbi očesa itd. Če je v časopisih ali revijah zasledil kaj novega, si je vsebino prepisal ali članek izrezal in ga vložil v mapo. Podobno si je pri-

praviljal snov tudi za ostale metodične enote. Ni dvoma, da je bilo opravljeno delo zelo pomembno za uspešen pouk. Toda s tem delom bi ne smela biti končana priprava za določeno uro.

Običajno mislijo predmetni učitelji pretežno na učno snov, deloma se pripravljajo tudi metodično in tehnično, premalo pa razmišljajo o učencih, ki jim je namenjena ta snov. Ti morajo namreč snov pod učiteljevim vodstvom asimilirati, se formalno vsogajati, skratka oblikovati se v smislu našega vzgojnega smotra.

V praksi pa poznamo tudi take priprave na pouk. Učitelj si je zabeležil naslednje:

Razred: 3.
Predmet: Računstvo
Snov: Seštevanje, uporabne naloge.

Učna sredstva: Razpredelnica — mestne vrednosti.

1. Ponovimo mestne vrednosti (Janez, Anica), 3 minute ustnega seštevanja — učenci tekmujejo (5 minut).

Karel Podhostnik

(Dalje prihodnjič)

OB IZIDU PESMARICE

»ZAPOJMO S KITARO«

Do nedavnega še nismo imeli pri nas obsežnejše pesmarice, kjer bi bile v eni sami knjigi skrbno zbrane melodije in teksti pesmi, namenjeni res otrokom. Otroške pesmice, primerne za nižje razrede osnovnih šol, so bile prej raztresene po raznih zbirkah, v »Grlici«, v časopisnih radijskih prilogah in drugod, tako da je bilo glasbenim pedagogom delo zelo oteženo.

Od starejših izdaj sta pomembna predvsem dva zvezka zbirke »Zapojmo« (DZS 1949 in 1950), vendar je ta zbirka, že zdavnaj pošila in tudi že v marsičem ne ustreza več današnjemu času. Ostale pesmarice, ki so izšle doslej (npr. v zbirki »Cebeli« Mladinske knjige, »Mladoslavček«, »Čirule čarule«, »Uspavanke in nagačivke« itd.), pa so po svojem izboru precej skromnejše, omejene večidel na posamezne skladatelje ali pa obsegajo samo priredbe narodnih pesmi. Večjega obsega je le zbirka »Mladina poje« (DZS). Pesmi, zbranih v metodničnih učbenikih (npr. »Pevska vadnica«, »S pesmijo v rej« itd.), ne morem šteti k pesmaricam. Učiteljskim je bila med študijem, in jim je prav gotovo tudi še sedaj pri njihovem pedagoškem delu, v veliko pomoč zbirka »Drobne pesmi učiteljskemu na pot«, ki jo je uredil prof. Pavle Kalan, izdalo pa ljubljansko učiteljsko. Na žalost je tudi ta zbirka petinpetdesetih enoglasnih pesmic že pošila.

Zaradi vsega tega bo za pedagoge toliko bolj dragocena nova pesmarica »Zapojmo s kitaro«, ki jo je uredil in priredil prof. Stanko Prek, izdala in založila pa Državna založba Slovenije. Kakor poudarja avtor v svojem uvodu, je pesmarica namenjena predvsem za pouk glasbe v osnovnih šolah, in to od prvega do četrtega razreda. Pri urejanju se je naslonil na predlog komisije za izbor pesmi za posamezne razrede osnovnih šol pri zavodu za šolstvo SRS. Zbirko je po nasvetih profesorja Janeza Bitenca, urednika glasbenih izdaj pri DZS, dopolnil še z nekaterimi novimi, domačimi in tujimi umetniškimi pesmimi. Končni redakciji je dal svoj pristanek svetovalec za glasbo pri zavodu za šolstvo SRS prof. Pavle Kalan.

Avtor je pesmarico razdelil v štiri oddelke, tako da so pesmi sistematično urejene od prvega do četrtega razreda osnovne šole. Tako razdelitev pesmi je namreč harkovala stopnja zmogljivosti izvajalcev. Vendar avtor pesmarice dopušča možnost, da si bo vsak pedagog lahko izbral pesmi po svojih željah, potrebah in možnostih. Njih uporaba prav gotovo ne bo ostala omejena samo na prve štiri razrede, saj je zbirka tako bogata, da bo vsakomur lahko služila tudi v višjih razredih osnovne šole. Razen tega bo pesmarica odlični pripomoček tudi v glasbenih šolah.

V pesmarici, ki obsega 112 str. je 51 slovenskih narodnih, ponarodnih, partizanskih ter 37 umetnih pesmi; od teh jih pripada deset tujim avtorjem. Pesmarica dejansko obsega le take pesmi, ki so otroku blizu, in ki lahko na njegov razvoj vplivajo v vseh pogledih pozitivno. Morda bo kdo od starejših pedagogov pogršel nekatere pesmice, ki so nekaj sestavljale pevski repertoar vsakega šolarja. Toda, nekaterim med njimi se je življenjska moč resnično že iztekla. Razen tega so med nami zrasli nekateri skladatelji, ki uspešno ustvarjajo na področju otroške pesmi. Tu moramo na prvem mestu omeniti pri mladini silno priljubljenega Janeza Bitenca, ki se je znal v svojih pesmicah otroku povsem približati.

Tudi izbor slovenskih narodnih pesmi je v pesmarici »Zapojmo s kitaro«, v primerjavi z nekaterimi drugimi zbirkami, namenjenim otrokom, veliko bolj kritičen, tako glede melodijske kot tudi glede vsebine teksta. Z desetimi prikupnimi pesmicami J. S. Bacha, Mozarta, Beethovna in drugih skladateljev na koncu pe-

smarice lahko otroke najbolj neposredno in nevsiljivo seznanimo z velikimi glasbenimi geniji preteklosti.

Tonski obseg pesmi je prilagojen obsegu otroškega glasu ter se giblje večinoma v mejah od d' do h'. Ker se obseg otroškega glasu iz leta v leto veča, so v pesmarici zastopane tudi pesmi z večjim tonskim obsegom.

Dvoglasnih pesmi je med vsemi osemindesetimi pesmicami le šestnajst, in še to večidel oddelkov, namenjenem četrtemu razredu osnovne šole. Avtor se je verjetno hotel izogniti šablonskemu načinu pisanja dvoglasja, pri katerem sta glasova vodena v vzporednih tereh oziroma sekstah s prvim glasom. Na ta način je pisana večina dvoglasnih pesmi v nekaterih že omenjenih zbirkah. Dosledno pisanje teh

pesmi v tem načinu dvoglasja, ki je bolj ali manj res pogojen v strukturi pesmi same, bi otroka pri petju ob istočasnem vizualnem spremljanju notnega teksta le motilo. Prezgodaj siliti otroke k dvoglasnemu petju tudi sicer nima pravega smisla, kajti povprečni otroci do šestega ali sedmega leta starosti še nimajo čuta za harmonijo in je njihovo glasbeno estetsko izživiljanje skoncentrirano le na melodijo. Seveda pa moramo uvajati otroke postopoma v bogati svet zvokov, ki jih omogoča večglasje, tudi s pomočjo takega enostavnega dvoglasja. Kadar bodo pedagogi čutili potrebo po dvoglasnem petju, si bodo lahko enoglasne pesmice sami priredili na osnovi v pesmarici podanih primerov. V pesmarici sta tudi dva štiriglasna kanona. Z njuno pomočjo lahko otroke zelo uspešno navajamo na samostojno večglasno petje in dojemanje večglasja.

Z namenom, da bi otroke postopoma uvajali v bogatejši svet zvoka, ki mu ga sama melodija ne more dati, so vse pesmi v pesmarici opremljene s spremljavo kitare in prirejene še za kitaro solo. Dosedanje izdaje otroških pesnic so bile večinoma brez spremljave in le pri nekaterih so bile pesmi opremljene s spremljavo, namenjeno klavirju ali Orfovemu instrumentariju. Praksa pa vedno bolj kaže, da v pedagoške namene skoraj ni bolj prikladnega instrumenta, kot je ravno kitaro. Njene prednosti pred ostalimi glasbenimi instrumenti so naslednje: je lahko prenosljiv instrument, intonacija je na kitaro zaradi prečk zelo zanesljiva; zelo hitro si je mogoče pridobiti osnovno tehniko, ki je potrebna za igranje; instrument omogoča večglasno igranje; kitaro ima prijeten ton (zlasti če je opremljena z najlonskimi strunami), ki vzpodbuja k lepemu petju. Velika prednost pred ostalimi instrumenti je tudi v dokaj dostopni ceni. Kitaro so prav zaradi vsega navedenega že pred leti uvedli kot obvezni instrument na teoretsko-pedagoškem oddelku Srednje glasbene šole v Ljubljani, v svoj redni študijski program pa sta jo uvedli tudi obe slovenski pedagoški akademiji.

Spremljavo v pesmarici je pisana zelo preprosto, vendar zvočno bogato. Pod notami so označeni s črkami tudi akordični simboli. Z njimi si bo začetnik na kitaro zelo uspešno pomagati pri igranju spremljave, poleg tega pa lahko dobro služijo tudi kot orientacija za spremljavo na drugih akordičnih glasilih.

Profesor Prek v svojem uvodu ne daje posebnih navodil glede same tehnike igranja, ker služi temu namenu njegova, metodično povsem originalna in zelo uspešna »Začetnica za kitaro«, ki sta jo izdali DZS in Školska knjiga iz Zagreba. Pesmarica »Zapojmo s kitaro« omogoča s kombinacijo pevskega parta, kitarske spremljave in kitarskega solističnega parta med seboj precej različnih možnosti izvajanja. Pravem in kitaro oziroma kitarom se lahko priključijo različni melodični instrumenti; ter seveda tudi Orfov instrumentarij. Spreten pedagog bo lahko s pomočjo te pesmarice,

ki ni vezana na nobeno posebno metodo, glasbeni pouk zelo popestril. Pesmarica se bo učencem prav gotovo zelo priljubila. Preko njih se bo otroška pesem razširila; tudi izven šole ter vnesla v naše domove znova smisel in ljubezen do lepe in dobre glasbe.

Segula Tomaž

»NAUČITI UČENCE OPAZOVATI, EKSPERIMENTIRATI IN SAMOSTOJNO RAZMIŠLJATI«

V zvezi s člankom, ki smo ga pod gornjim naslovom objavili v našem listu 8. 2. t. l., smo prejeli nekaj pism, v katerih nas bralci prosijo za naslove učbenikov in priročnikov za laboratorijsko in eksperimentalno delo, ki so izšli v okviru programa Nuffieldove fundacije. Tistim, ki se zanimajo za te učbenike, sporočamo, naj jih poskušajo nabaviti preko katere slovenskih založb pri »Longmans« ali »Penguin« založbi v Angliji. Pri tem morajo navesti, da so ti učbeniki izšli v »The Nuffield science teachnig project«. Angleške založbe bodo prav gotovo (kot je njihova navada) poslale interesentom spisek učbenikov in priročnikov, iz katerega bo izbira lahka.

RUDOLF GOLOUH: »POL STOLETJA SPOMINOV«

(Panorama političnih bojev slovenskega naroda. Izdal in založil Inštitut za zgodovino delavskega gibanja Ljubljana 1968. Oprema: inž. arh. Barba Furian.)

Nesporno drži, da je Rudolf Golouh napisal enkratno slovensko knjižno delo. Za to ga je doletela zgodovina prve polovice dvajsetega stoletja, ki zavajajo svetovnih in domačih dogajanj nedvomno sredi med najvišarnejšo obdobja slovenskega naroda; pa tudi pisec sam je izjemna osebnost, ki ji doslej enake ne moremo najti.

Rodil se je pred osemdesetimi leti — letos slavi torej zares častitljivi življenjski jubilej — v Kopru in že leta 1895 se je znašel za zapahi v Trstu. Po hudem pokolu pred takratno carsko zimsko palačo v Petrogradu so tržaški delavci na velikem javnem shodu manifestirali solidarnost z ruskim proletariatom. Komaj osemnajstletni Rudolf Golouh ni srpel, skočil je na govorniški oder in med grozovitim ploskanjem pozval zborovalce, naj enako demonstrirajo pred »svojimi lastnimi nič manj krutimi carskimi dvorci. Sledila je nekaj mesečna karantena v celici tržaške carske kraljevske ječe. Tu se je odločila njegova nadaljnja življenjska pot.

Sprva mladosten, revolucionaren, skoraj anarhist, se je po udaru državne oblasti vključil v organizirano delo jugoslovanske socialdemokratske stranke. In že je nasprotoval, tokrat strankinemu vodstvu, ki mu je pripelo zvezev »filozof Golouh«. Spopadal se je z italijanskimi vodilnimi sodrugi in z nekaterimi slovenskimi voditelji. Zavoljo njegovega spoznanja, da so korenine slovenskega delavstva v njegovem narodu, ki

vpije za šolami in izobrazbo, so mu prišli očitek »nacionalist«. Solidarno z dr. Henrikom Tumo in Antonom Kristanom je poskušal stranki dopovedati, da bo le treba pridobiti tudi kmete in kmečko delavstvo. Rudolf Golouh je tudi med prvimi poskušal vključiti v stranko — inteligenco. In tako dalje in tako naprej!

Rudolf Golouh je neponovljiva pojava v slovenski zgodovini. Skozi pol stoletja je na območju od Benečije do Maribora — tudi čez državne meje — bil bive Avstrovske oziroma pozneje kraljevske Jugoslavije — bil osebo navzven pri večini javnih shodov, kongresov, protestov; govoril, predaval, intervjuiral in pisal.

Rudolf Golouh je bil vnet novinar, neutrudljiv publicist, jdek esejist, iznajdljiv sestavljalac lepakov, ki so vžigali pri množicah, neizčrpen avtor duhovitih domislic ter »dostojni urednik; menda ni kraja, od Maribora do Trsta, pa še dalje, kjer ne bi vsaj sourejal kakšnega časnika. Celotno Hitlerjevemu napadu je urejeval »Ljudski glas« v Mariboru.

Ceravno brez formalnih višjih šolskih spričeval je Rudolf Golouh izpil svoj stil do stopnje, ki ji pritiče oznaka — literaturni. Pravi prav je v prenekanje njegovih besedilih la stežka odgovoriti na vprašanje, kje je prenehal politično-teoretični in kje začel literat. Denimo, njegova drama »KRI-ZNA«, ki pomeni takratno novost v tej literarni zvrsti, obenem pa je bila takrat velika revolucionarna politična akcija. Konec koncev tudi ni več ne-

znano, da je Rudolf Golouh avtor več stihov, skratka, da ga je treba presojati z mnogih zornih kotov.

»Pol stoletja spominov« je Golouhovo življenjsko delo, ki ga ni moč ustrezno oceniti s to kratko odmerjeno informacijo. Saj gre, kakor smo že zapisali, za panoramo političnih bojev slovenskega naroda skozi prvo polovico dvajsetega stoletja. Toda ne samo to, avtorjev samonikli pripovedni talent, njegova bojevitost in smelost pri ocenjevanju ljudi, ki je združena z originalnostjo, njegova neusmiljena analiza vzrokov, zavoljo katerih se je to ali ono v teh petdesetih letih prav tako in ne drugače (bolje) razvijalo, vse te odlike pisca Rudolfa Golouha so odločile o — sedanjem in prihodnjem učinku njegovih spominov v javnosti, ki bo prav gotovo velik. To pa je tudi prav, zakaj spomini so že po svoji naravi dopolnili dosedanjim zapisom, a hkrati tudi vzpodbuda za nove, še natančneje izsledke v preučevanju določene obdobja, v tem primeru še zlasti tistega, znotraj katerega so se zvrstili najprelomnejši dogodki slovenske zgodovine.

Jaka Slokan

SEDMO LETO REVIE »OTROK IN DRUŽINA«

Z letošnjim koledarskim letom stopa Revija za družinsko in družbeno vzgojo »Otrok in družina« v sedmo leto svojega plodnega delovanja.

Zaradi humanega koncepta je postala revija nevsiljiva in zvesta prijateljica vseh tistih, ki se kot naravni ali poklicni vzgojitelji ukvarjajo z občutljivim in pomembnim delom vzgajanja osebnostne podobe človeka jutrišnjega dne. Dragocena pa je revija tudi za mlade ljudi, ki si šele pripravljajo skupno ognjišče, saj najdemo v njej številne napotke za bodoče življenje, danes še polno skritih neznank in nepredvidenih preizkušenj.

Ceravno nima revija nobenih znanstvenih pretenzij, ji vseseno ne moremo odrekati strokovnosti, kar dokazuje dejstvo, da jo v šolah in vzgojnih posvetovalnicah lahko brez zadržkov priporočijo vsem staršem, ki želijo imeti ob sebi stalnega, zaupnega in dobrega svetovalca ter vodnika.

Posebno dragoceni del revije tvorijo zadnja rubrika »Prosim, svetujte mi!«, ki dokazuje, da uredništvo revije za primeren odgovor, na zastavljena vprašanja bralcev, vedno poišče pravega človeka-strokovnjaka pa naj bo to pedagog, defektolog, pediater, psihater, stomatolog, pravnik itd.

Mimo tega odpira revija svoja gostoljubna vrata tudi mladim domačim avtorjem in objavlja njihove stvaritve.

V današnjem času, ko je mnogo ljudi omamljenih od blestečih tehničnih dosežkov in se dnevno srečujemo s surovostjo, egoizmom in brezčutnostjo do sočloveka ter na sosednem kontinentu divja brezobzirna vojna, v kateri ugašajo v najrazličnejšem trpljenju krhka življenja tisočev in tisočev nedolžnih otrok, je izhajanje take revije s poudarjeno humano vsebino še posebno dragoceno in koristno.

VIATOR

PROSVETNI DELAVCI!

Prosimo, opozorite starše na roditeljskih sestankih ali ob srečanjih z njimi na

»MALO KNJIŽNICO ZA STARŠE«

ki jo izdaja CANKARJEVA ZALOŽBA

V tej zbirki izhajajo knjižice — pišejo jih naši priznani pedagogi, psihologi in drugi izvedenci — ki so namenjene staršem in sploh vzgojiteljem kot tehna pomoč pri vzgoji. Le s pomočjo prosvetnih delavcev bodo prišle knjižice v vsako družino in tako prispevale k boljši vzgoji in uresničevanju naših vzgojnih ciljev.

Doslej so izšle knjižice:

- Jan Makarovič: OTROK PRED IZBIRO POKLICA
- Slavica Pogačnik-Toličič: VZGOJA OTROKA K ČISTOCI V PRVIH LETIH
- Jože Valentinčič: KAKO POMAGAMO OTROKU PRI UČENJU — razprodano
- Dr. Milica Bergant — Vinko Skalar: MOJ OTROK NA KRIVI POTI
- Dr. Franc Pediček: PUBERTETA — DRUGO ROJSTVO
- Dr. Milica Bergant — dr. Zdenka Humar: STRAH OVIRA OTROKOV RAZVOJ
- Slavica Pogačnik-Toličič: OTROK IN IGRA
- Leopold in Milona Bregant: OTROK V STISKI
- Zoran Jelenc: MOTNJE IN TEŽAVE NAŠEGA ŠOLARJA
- Dr. Zlata Hribar: MOJ OTROK JECLJA
- Dr. Franc Pediček: MLADOSTNIKOVE ZADREGE

Letos bodo izšle te knjižice:

- Miroslav Vrabec: MOJ OTROK IN FILM
- Franc Kovač: DELOVNA VZGOJA V DRUŽINI IN OTROKOV BODOČI POKLIC
- Zoran Jelenc: OTROK IN DENAR
- Boža Kremžar-Petelin: TELOVADBA MAJHNEGA OTROKA
- Helena Puhar: KAJ LAHKO NUDIJO STARŠI OTROKOM IN KAJ LAHKO OTROCI NUDIJO STARŠEM
- Dr. Franc Pediček: MLADOSTNIKOVO VEDENJE
- Dr. Zdenka Humar — Slavica Pogačnik-Toličič: OTROK ODKLANJA HRANO

Vsaka knjižica obsega 70 do 100 strani, cena vsaki knjižici pa je — glede na obseg — okrog 5,00 N-din. Knjižice so na voljo po vseh knjigarnah, lahko pa jih naročite tudi na naslov:

CANKARJEVA ZALOŽBA
Ljubljana, Kopitarjeva 2

DAVIDOVO

KRAMLJANJE

Copranje ena, ki nas uvede v v krog, in problem

»Kolega, si slišal, kaj uči naša nova učna moč naše učence? Danes jim je razlagala, da je fizol jaro žito, krompir pa stročnica!«
»Oh, pomiri se, to še ni najhujše! Ko sem hospitalni pri novem učitelju matematike, sem izvedel, da je dve in dve pet!«

»Le kaj delajo naše poklicne šole, da nam pošiljajo take kadre? Se spominjaš, kaj vse smo včasih znali, ko smo začeli s poučevanjem! Rečem ti, našo osnovno šolo bo vrag vzel, če se bo tako nadaljevalo! Saj ti mladi s svojim neznanjem smešijo poleg sebe tudi nas! Poklicne šole bi bilo potrebno opozoriti na napake, ki jih delajo!«

»Saj veš, včasih so se vpisali na pedagoške šole samo najboljši učenci, danes pa so te šole približališče nesposobnih.«

Copranje dve, ki napetost stopnjuje

Kolega profesor, to je strahota, to je škandal! Veš, da mi je danes neki učenec dejal, da je bil Napoleon igralec v nemih filmih!

»Kolega profesor, potolaži se! Meni je včeraj neka učenka rekla, da je bil Franc Ferdinand ubit v Skopju, kar je povzročilo tudi veliki škopski potres.«

»Tako vendar ne bo šlo več naprej! Le kaj delajo otroci osem let na osnovni šoli!? Se spominjaš, s kakim znanjem smo prihajali včasih mi v srednje šole?«

»Da, da! Na pamet sem znal polovico Poezije, danes pa niti Zdraviljce ne znajo.«

»Kolega profesor, menim, da bo potrebno nekaj ukreniti. Postrožiti bomo morali sprejemne izpite!«

»Saj s snovjo nikamor ne pridem ob takih odgovorih!«

Copranje tri, ki problem dokončno zaplete

»Neverjetno! Neverjetno, doktor kolega! Naša visoka šola se spreminja v pravo pravcato srednjo šolo! Pri seminarjih ne morem izveči iz študentov nobenega samostojnega zaključka! Današnji študenti sploh ne znajo logično misliti! Prebrane literature se držijo kot pijanec plota! Pomisli, danes mi je nekdo na izpitu rekel, da se pri prečenju premikata spodnja čeljust ali mandibula in zgornja čeljust ali maksila!«

»Potolaži se, kolega doktor! To še ni najhujše! Mene je hotela neka študentka danes prepričati, da je Mozart golman v brazilski nogometni reprezentanci. Blazno, doktor kolega, pravim ti, blazno!«

»Vprašljivo je, kaj delajo z dijaki na srednjih šolah. Tako odsotnost znanja me prepričuje, da tam spodaj nekaj ni v redu.«

»Da, da, potrebna bo temeljita reforma, ali pa bomo postrožili kriterije za sprejem. Sicer bo naš narod še znanstveno izumrl!«

Copranje štiri, ki coprniški krog zaključuje in posploši ter ustvari občutek brezizhodnosti.

Naša mladina je nevzgojena in ničesar ne zna. Mislim, da so krivi starši!

Mi? Vi, vi! Mi že ne! Kdo pa drug? Osnovna šola!

Jaz? Ti, ti! Jaz že ne! Kdo pa drug? Pedagoške šole!

Me? Ve, ve! Me že ne! Kdo pa pa drug? Srednje šole!

Me? Ve, ve! Me že ne! Kdo pa pa drug? Osnovne šole!

Me? Ve, ve! Me že ne! Kdo pa pa drug? Pedagoške šole!

(Glej začetek tega copranja.)

Copranje pet ali dodatno copranje, ki nas skuša prepričati, da je coprniški krog navadna izmišljotina. Podučti vas, da bi bilo potrebno na obeh coprniških nivojih malo več zaupanja, resnosti in zavzetosti. Za srcecn konec bi bilo potrebno, da vsi ti copri zgorijo.

Mlada pedagoga: Dovolj nama je že teh hospitacij na vseh nivojih. Naš stari naju obišče v razredu vsak mesec! Lahko bi nama bolj zaupal! Nalagaš ga draživa s takimi traparijami.

Dijaka: Ti stari prioksi so tako simpatični, kadar od jeze spreminjajo barvo. Zoprna nama je ta njihova drobna pozitivistična znanost. Niti malo naju ne zanima kolikokrat in s kom je bil poročen Napoleon. O sodočnih povzkih nam ne znajo ničesar povedati.

Študenta: Predavatelji se držijo svojih skript, kot se držijo pianec plota. Sprašujejo nas stvari, ki smo jih znali že v osnovni šoli!

David Rimas

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR SLOVENIJE »EMIL ADAMIČ«

se zahvaljuje

Osnovni šoli Vič, Ljubljana
Osnovni šoli Miklavž na Dravskem polju
Osnovni šoli Valentina Vodnika, Ljubljana
Osnovni šoli Staneta Rozmana, Ljubljana
Osnovni šoli Hinka Smrekarja, Ljubljana
Osnovni šoli Polje, Ljubljana
Osnovni šoli T. Znidariča, Ptuj
Osnovni šoli Ormož
Osnovni šoli Radeče
Osnovni šoli Tišina, Pomurje
Osnovni šoli Ribnica na Dolenjskem
Osnovni šoli Jakobski dol
Osnovni šoli Maska Bračiča, Cirkulane
Osnovni šoli Gorišnica
Osnovni šoli Gorenja vas
Osnovni šoli Ljubno ob Savinji
Osnovni šoli Senovo
Osnovni šoli Preserje
Osnovni šoli Miha Pinter-Toledo, Velenje
Osnovni šoli Videm pri Ptuj
Osnovni šoli Bodonci
Osnovni šoli Gustava Šriba, Velenje
Osnovni šoli L. Šoštanj
Osnovni šoli II., Celje
Osnovni šoli Prevalje
Osnovni šoli Boštanj
Osnovni šoli Beltinci
Osnovni šoli Horjul pri Ljubljani
Osnovni šoli Cirkovce
Zavodu Frana Levca, Ljubljana
Zavodu za slepo in slabovidno mladino, Ljubljana
Vajenski šoli Gradbeni šolski center, Ljubljana
V. gimnaziji Šentvid, Ljubljana
VI. gimnaziji Moste, Ljubljana
Sindikalni podružnici prosvetnih in znanstvenih delavcev Krško,

KI SO S SVOJIMI PRISPEVKI POSTALI PODPORNI ČLANI ZBORA!

Za posebno prizadevanje se zbor zahvaljuje tudi ravnatelju Vilku Kolarju in VI. gimnaziji Moste, Ljubljana, ki je poravnala članarino kar za celo leto naprej!

Zborov tekoči račun je 503-8-20

Učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič« je 1958. leta postavil spomenik svojemu dirigentu, učitelju Srečku Kumarju v njegovi rojstni vasi Kojsko v Brdih. To je prvi spomenik dirigentu pri nas, umetnina kiparja Borisa Kalina.

Ali bo mladina še lahko potovala s popustom?

Pričenjamo leto turizma 1967. Gotovo je, da množičnega turizma ne moremo obravnavati brez množičnih potovanj. To je neopredeljena ugotovitev, ki pa ji bo sedaj treba dodati še nekatere dodatne ugotovitve, ki so posledica trenutnega stanja v množičnem potovanju mladine.

Ne mislim pri tem obravnavati potovanj na splošno, rad bi se dotaknil le potovanj mladine, ki doživlja prav v tem času neprijetne preizkušnje. To vprašanje se tiče gotovo najbolj prav šolske mladine. Vse bolj kaže, da prehaja regresiranje množičnega mladinskega potovanja v pravo krizo, kjer so spet vprašanje sredstva za regresiranje. Doslej smo bili navajeni, da ni bil finančni problem potovati s skupino dijakov, študentov, tabornikov, planincev itd., ker so vse takšne skupine uživale ugodnost 75 % popusta. Kaže, da je trenutno zagotovljen takšen način regresiranja potovanja le še do konca marca, potem pa naj bi našli nekoga,

ki bi to prevzel za naprej. Zveza ne misli več regresirati skupinskih potovanj mladine, temveč naj bi to prevzele republike ter transportna podjetja. Ponovno smo v položaju, ko se vsi strinjajo, da je potrebno dati regres za skupinsko potovanje mladine, sporno pa postane, kdo naj prevzame obveznosti. Najbolj avtoritativni organ pri tem samo soglašajo, da so popusti potrebni, priporočajo pa seveda drugim, naj to uredijo. Prav čudno izgleda vse skupaj. Ker federacija menda za to nima denarja, naj uredijo republike, podjetja in vsi tisti, ki jim je mladina pri srcu. Ali federaciji ni?

Popusti za skupinsko potovanje mladine in otrok ostanejo po dosedanjih zagotovilih samo še do konca marca. Skoraj posmehljiv in izživalen je ta rok, saj je to — če izvajamo potovanja smučarjev ob polletnih počitnicah — najbolj neprimeren čas za skupinska potovanja mladine.

Se bolj gotovo pa je to, da

dokler zakon o prenehanju popusta za potovanja mladine ne bo prenehal veljati, ne bo ukrenil nihče ničesar, da bi se problem pričel pravočasno reševati na drugem mestu. Sele potem bo morda pričela razpravljati republika skupaj s transportnimi podjetji. Tudi tukaj bo gotovo potreben določen republiški predpis, ker sami dogovori in zagotovila pomenijo danes kaj malo. Vemo pa, kako dolga je pot določenega predpisa in resno se lahko bojimo, ali bo v poletnih mesecih mladina lahko potovala s popusti ali ne.

Ob vsem tem se moramo gotovo vprašati, kaj pomenijo popusti za mladino danes in kaj bi bilo, če bi teh ne bilo.

Sedanje popuste je koristila mladina pri najrazličnejših strokovnih ekskurzijah, obiskih razstav, gledališč, muzejev, podjetij; izkoriščala jih je pri odhodu v planine, letovanja, tabornjenja, tekmovalna, medsebojna srečanjih, športnih ter drugih prire-

ditev itd. Izkoriščala jih je dejansko povsod tam, kjer je lahko veliko pridobila za svojo strokovno, vzgojno ter etnično-idejno povzdigo. Z ukinitvijo popustov bi velik procent teh potovanj odpadel, z njimi pa vse tisto, kar je s tem povezano. Že sedaj, pri znatno nižji ceni potovanja, je bilo marsikateremu učencu težko zbrati toliko, da je lahko odšel z ostalimi na potovanje; v primeru brez popustov, pa bi jih znatno število povsem odpadlo. S tem pa bi odpadle tudi številne ekskurzije, izleti, obiski prireditelj, srečanja, tekmovalna itd. Ali si smemo to privoščiti v korist neki drugi, verjetno veliko manj vredni investiciji. Koristi danes v izvršenem svetu verjetno merijo v milijoni, škode pa bi s tem gotovo ne mogli izmeriti.

Positivno ureditev regresiranja skupinskega potovanja mladine moramo gotovo obravnavati tudi s stališča kolikor toliko enakih pogojev naše mladine pri potovanju, kot jo ima mladina v drugih državah. Ponemok (npr. na Poljskem in drugje) imajo dijaki in študentje kot posamezniki velik popust pri potovanju, skupina pa ima še večjega. Ko potujejo naši študentje na prakso v tuje države, jim le-te dajo tudi 50 % popusta, doma tega nimajo.

Teh misli nisem napisal samo zato, da bi videli na eni strani pomen regresiranja skupinskih potovanj za našo mladino in škodo, ki bi z ukinitvijo tega nastala na drugi strani. S tem sem želel posebej opozoriti na to, da je prav sedaj čas, da storimo vse potrebno, da se tudi v prihodnje zagotovi mladini poben popust. To je nujno potrebno zaradi vzgoje ter izobrazbe naše mladine. Vsekakor pa popusta ne smemo ukiniti tudi zato, da ne bomo tako neturistično sprejeli turističnega leta 1967.

Zdravko Pivk

Uspelo mladinsko varčevanje v šolah radgonske občine

Mladinsko varčevanje po šolah radgonske občine, ki ga je v decembru in januarju izvedla radgonska podružnica kreditne banke Maribor, je izredno dobro uspelo. Po vseh šolah občine so razdelili otrokom 2.046 hranilnikov. Varčevanja se je udeležilo 98 odstotkov učencev. V tej prvi akciji je 1.723 šolarjev (toliko je bilo do sedaj oddanih hranilnikov), prihranilo 33.917 N-din, kar pride povprečno na učenca v dobrem mesecu varčevanja 1.950 N-din.

Najboljše povprečje 2.520 N-din na učenca je dosegla osnovna šola Silvana Radenci, na drugem mestu pa je šola Muršak s povprečjem 2.390 N-dinarjev na učenca. Banka bo najbližjim razredom po šolah razdelila kolektivna darila, posameznikom pa individualna manjša praktična darila. Za mlade vlagatelje je predvideno še posebno nagradno žrebanje, ki bo 31. oktobra. Pri drugem obisku zastopnikov banke je prejel vsak mladi vlagatelj hranilno knjižico. »Akcija banke ni samo materialnega, ampak tudi velikega vzgojnega pomena,« je poudaril direktor radgonske banke tov. Jože Rogan. »Saj odvrata marsikaterega šolarja od večkrat nepotrebnega razhajanja denarja. Izvajali jo bomo vse leto, učitelstvo na nas pri našem prizadevanju vsestransko podpira.« Naj še povemo, da je banka obrestno mero od 1. januarja za navadne vloge zvišala od 5 na 6, za vezane od 6 na 7 ter za vezane vloge na dve leti od 7 na 8 odstotkov. IKA

Učni načrti za šole na narodnostno mešanih območjih Slovenije

Pedagoški svet SR Slovenije, ki je pristojen za potrjevanje predmetnikov in učnih načrtov za šole v Sloveniji, je na zadnji seji — bila je 21. februarja — sprejel dvoje potvornih stvari za vsebinsko ureditev pouka v osnovnih šolah na obeh narodnostno mešanih območjih Slovenije. Sprejel je predmetnik in učni načrt za dvojezične slovensko-madžarske osnovne šole v Prekmurju in pa učni načrt za italijanski jezik v slovenskih osnovnih šolah na narodnostno mešanem ozemlju občin Izola, Koper in Piran.

Dvojezične slovensko-madžarske osnovne šole so v občinah Lendava in Murska Sobota. Dvojezični pouk na narodnostno mešanih območjih teh občin se je začel uvajati v šolskem letu 1959/60, in sicer na podlagi tedaj veljavnega zakona o osnovni šoli. Leta 1962 je bil sprejet zakon, ki je posebej urejal delo dvojezičnih šol; leta 1965 pa je bil ta zakon usklajen z ustavo. Učni načrt za te šole je nastajal sproti, in sicer tako, da se je prilagajal za potrebe učni načrt za slovenske osnovne šole. Poglavitno delo je opravljal pri tem zavod za prosvetno-pedagoško službo v Murski Soboti.

Ob izidu dopolnjenega učnega načrta za slovenske osnovne šole — pedagoški svet SRS ga je sprejel lani — se je pokazala potreba, da se mu prilagodi učni načrt za dvojezične osnovne šole.

To pa je bilo potrebno storiti tudi zato, da bi se v šolah na narodnostno mešanem ozemlju v Prekmurju uporabljal učni načrt, ki bi bil sprejet po enakem postopku, kakor je bil sprejet učni načrt za slovenske osnovne šole. Tak postopek namreč olajšuje uresničevanje tudi materialno zelo zahtevnega programa teh šol.

Predlagatelj predmetnika in učnega načrta — zavod za šolstvo SRS — je moral ob sestavljanju tega gradiva upoštevati načelo enakopravnosti obeh materinjskih jezikov kot posebnih predmetov, razširitev obsega snovi iz madžarske kulture in zgodovine ter zahtevo po možnosti enakopravnega vključevanja teh šol v slovenske srednje šole.

Glede na te zahteve predstavljata novi predmetnik in učni načrt kompromisno rešitev. Ob dopolnjevanju učne snovi je bilo namreč treba upoštevati celotno število dovoljenih učnih ur za osnovno šolo, katerega bistveno ni mogoče prekoračevati. Predmetnik je zato za te šole prirejen tako, da bi 39 ur za novi predmet, to je madžarski jezik, dobili takole: za 6 ur bi se zmanjšalo število učnih ur pri slovenskem jeziku, za 1 uro pri spoznavanju družbe, za 2 uri pri tujem jeziku, za 6 ur pri telesni vzgoji, za 2 uri pri likovnem pouku, za 1 uro pri glasbenem pouku, za 3 ure pri tehniškem pouku, srbohrvatskega jezika (3 ure) pa bi na teh šolah ne poučevali. Kljub takemu skrajšanju predmetnika pa je

vendarle predmetnik dvojezičnih šol še za 15 ur obsežnejši od predmetnika slovenskih osnovnih šol.

S podobnimi problemi se je pedagoški svet srečal, ko je obravnaval učni načrt za italijanski jezik na narodnostno mešanem ozemlju ob slovenski obali. Ob uvedbi italijanskega jezika v slovenske osnovne šole leta 1959 ni bilo za to novost pravzaprav še nič pripravljenega. Glavno breme je padlo na zavod za prosvetno-pedagoško službo v Kopru. Tudi sedanja rešitev, ki jo kot začasno podpira tudi republiški zavod za šolstvo, je samo začasna. Vendar pa tudi taka pomeni neki napredek in red, saj med drugim potrjuje obstoj tega predmeta, za katerega nekaj časa ni bilo čisto jasno, ali bo še ali ne.

Pedagoški svet je pod predsedstvom Ludvika Gabrovske soglašal z obema predlogoma. Prednost bosta dobila uraden pečat, ju bo poslal še republiški skupščini, da bo povedala svoje mnenje. Hkrati bo poslanec posredoval tudi gradivo o kompleksni problematiki stanja in razvoja šolstva na narodnostno mešanih območjih Slovenije.

J. S.

UČITELJICA s 15-letno prakso

išče z novim šolskim letom v Mariboru prosto delovno mesto

— učiteljice za razredni pouk ali vzgojiteljice v varstvenem oddelku

Ponudbe pošljite pod oznako »Učiteljica« na upravo Prosvetnega delavca.

Občni zbor društva za tuje jezike in književnosti

V nedeljo, 26. februarja, je imelo Društvo za moderne tuje jezike in književnosti svojo redno skupščino. Udeležba je bila zadovoljiva, saj se je poleg ljubljanskih udeležilo skupščine tudi precej predavateljev iz drugih slovenskih krajev. Predsednik Društva prof. Bogo Pregelj je nakazal v svojem poročilu veliko problemov, ob katerih se je razvila obširna diskusija.

Omenimo nekaj najbolj perečih problemov.

Predvsem bi bilo potrebno zalet v Društvo vse predavatelje tujih jezikov, ne samo iz Ljubljane, temveč iz vse Slovenije. Republiški odbor bi moral od svojega članstva dobiti sugestije za delo, ne pa da je prepuščen entuziazmu samo peščice ljudi. Vsi predavatelji tujih jezikov bi se morali zavedati, da je sodelovanje v strokovnem društvu za njih nujno, saj dviga njihovo strokovno raven in obenem tudi kvaliteto pouka. Zato bi se morali vsi aktivno vključiti v Društvo in v njem tudi aktivno delati. Predavatelji na višjih in visokih šolah bi morali med študenti bolj propagirati zanimanje za Društvo, saj je bilo to zanje kot bodoče učitelje zelo koristno.

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije — Izde izdajajo tudi vse slovenske in tujerazpisne ustanove. Urednik: Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 813-722, int. 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-284 — Poštni predal 353-VII — Letna naročnina za posameznika 1.000 din (10 ND), za šole in ustanove 2.000 din (20 ND) — Številka tek. računa 501-8-261 — Tisk CZP »Ljudska pravica«

Kmetijski izobraževalni center Celje

razpisuje prosto delovno mesto

— vzgojitelja na živinorejski šoli v Šentjurju pri Celju

Pogoj je U ali PRU

Na razpolago je samsko oziroma družinsko stanovanje. Nastop službe 1. septembra 1967.

Razpisna komisija za delovna razmerja pri Svetu osnovne šole

»JOŽETA LETONJA-KMETA« v ŠMARTNEM OB PAKI

razpisuje prosto delovno mesto

ravnatelja

Pogoji:

- visoka šolska izobrazba pedagoške smeri s petletno prakso
- višja šolska izobrazba pedagoške smeri z desetletno prakso
- srednja šolska izobrazba pedagoške smeri s petnajstletno prakso

Kandidati morajo zadostiti pogojem, ki jih navaja 43. člen Zakona o upravljanju v zavodih.

Družinsko stanovanje bo na voljo jeseni. Rok prijave je 15 dni po razpisu. Nastop službe je takoj ali po dogovoru. Prosto je tudi delovno mesto

predmetnega učitelja za telesno vzgojo

Delo traja določen čas, od 1. 4. 1967 do 30. 6. 1968. Nastop službe takoj. Samsko stanovanje je zagotovljeno.

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

RAZPRODANA
je prva naklada

NARAVE

prve knjige SODOBNE ILUSTRIRANE
ENCIKLOPEDIJE

Zaradi izrednega zanimanja bralcev se je založba odločila, da bo ponatisnila prvo knjigo in s tem podaljšuje subskripcijo za osem knjig

SODOBNE ILUSTRIRANE ENCIKLOPEDIJE

Vsi, ki se še želite naročiti na zbirko, storite to čimprej. Na zbirko se lahko naročite v vseh knjigarnah, v prodajnem oddelku založbe, Titova 3 ali s priloženo naročilnico. Prvo knjigo boste prejeli v najkrajšem času.

Naročilnica PD

Priimek in ime

točen naslov

poklic

Podpisani nepreklicno naročam

SODOBNO ILUSTRIRANO ENCIKLOPEDIJO
založbe Mladinska knjiga v 8 knjigah

Subskripcijsko ceno kompleta v znesku 720 N-din (72.000 starih dinarjev) bom poravnal v 20 zaporednih mesečnih obrokih po 36 N-din (3600 starih dinarjev). Obroke bom začel nakazovati takoj po prejemu računa in položnic. Strinjam se s subskripcijskim pogojem, da bom prejel posamezne knjige šele, ko bodo plačane.

Datum

Podpis

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA
Titova 3, Ljubljana